

ምዕራፍ ፡ ፴፰ ።

ከክርስቲና ፡ በሬት ፡ በአክሱሞች ፡ ዘንድ ፡ የነበረው ፡ ሃይማኖት ።

ክብረ ፡ ነገሥታችን ፡ እንደሚለው ፡ ቀዳማዊ ፡ ምኒልክ ፡ አባቱ ፡ ሰሎሞን ፡ ዘንድ ፡ ሄዶ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲመለስ ፡ ታቦተ ፡ ጽዮንና ፡ የኦሪትን ፡ ካህናት ፡ ይዞ ፡ መጥቶ ፡ ስለ ነበረ ፡ የኦሪት ፡ ካህናት ፡ በስተማሩት ፡ መሠረት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ከክርስቲና ፡ በሬት ፡ በኦሪትና ፡ በእውነተኛው ፡ አምላክ ፡ እያመለከተ ፡ መኖራቸውን ፡ ይገልጽልናል።

ነገር ፡ ግን ፡ እንደ ፡ እውነቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ እነዚያው ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ የመጡት ፡ ወገኖች ፡ ወይም ፡ የነሱን ፡ ሃይማኖት ፡ የተቀበለው ፡ ጅዳ ፡ ወገን ፡ በእውነተኛው ፡ እግዚአብሔርና ፡ በኦሪት ፡ ያምኑ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የቀረው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገድ ፡ በልዩ ልዩ ፡ ጣዖትና ፡ አማልክት ፡ ያመልክ ፡ እንደነበረ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ ታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ ሳይቀር ፡ « ወመጽአ ፡ አባ ፡ ሰላማ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ወሕዝበ ፡ ኢትዮጵያስ ፡ አለ ፡ ሀለዉ ፡ በሕገ ፡ ኦሪት ፡ ወዐ ፡ አለ ፡ ነበሩ ፡ እንዘ ፡ ያመልኩ ፡ በአርዌ ፡ > እያለ ፡ በጭሩ ፡ ከኦሪት ፡ በቀር ፡ ሌሎች ፡ በአባብ ፡ የሚያመልኩ ፡ እንደነበሩ ፡ ይገልጽልናል ።

ሕግና ፡ ሥርዓት ፡ ከእውነተኛው ፡ አምላክ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ባልተሰጠበት ፡ ጊዜ ፡ ነገዳ ፡ ሁሉ ፡ ልቡ ፡ ያሰበውን ፡ አሳቡ ፡ የደረሰበትን ፡ ያመልክ ፡ ነበር ። እንኳን ፡ እንደዚያ ፡ በራቀው ፡ ዘመን ፡ ዛሬ ፡ እንኳን ፡ የክርስቲያን ፡ ንጉሥና ፡ መሳፍንት ፡ መኳንንትና ፡ አገረ ፡ ገዥዎች ፡ በሉበት ፡ የክርስቲና ፡ ሰባኪዎች ፡ በበረከቱበት ዘመን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ወረዳ ፡ ብዙ ፡ ዓይነት ፡ የጣዖት ፡ አምልኮ ፡ አለ ። ስለዚህ ፡ በመዠራታቸው ፡ ዘመን ፡ ላይ ፡ ገና ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሳይመጡ ፡ ግማሹ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገድ ፡ እንደጎረቤቱ ፡ እንደግብፅ ፡ በእንስሳና ፡ በፍጥረት ፡ ይልቁንም ፡ በእባብ ፡ ያመልክ ፡ ነበረ ። እባብም ፡ ከንግሥተ ፡ ላባ ፡ በሬት ፡ እንደ ፡ አምላክም ፡ እንደ ፡ ንጉሥም ፡ መቆጠሩን ፡ በምዕራፍ ፡ ፴፩ ፡ ገልጸናል ። የቀረው ፡ ነገድ ፡ በያውራጃው ፡ በወንዝ ፡ በተራራ ፡ በዛፍ ፡ ያመልክ ፡ ነበር ። ያገር ፡ ተወላጁ ፡ ይኸን ፡ በመሰለ ፡ አምልኮ ፡ ሲኖር ፡ የነገደ ፡ የቅጣን ፡ ዘሮች ፡ አግዳዝያን ፡ ሀበሳን ፡ የሚባሉት ፡ ደግሞ ፡ ጥንት ፡ በአሶርና ፡ በባቢሎን ፡ ሲኖሩ ፡ ከዚያ ፡ በደቡብ ፡ ዓረብ ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ ኖረው ፡ ወደኢትዮጵያ ፡ ሲሻገሩና ፡ በላባትም ፡ ነዋሪም ፡ ሕዝብ ፡ ሆነው ፡ ዘራቸውን ፡ ከነዋረው ፡ ከካሙና ፡ ከኩሹ ዘር ፡ ሲደባልቁ ፡ ሃይማኖታቸውንም ፡ ደባለቁ ። በነሱም ፡ ሃይማኖት ፡ ይልቁንም ፡ በተራው ፡ ሕዝብ ፡ ዘንድ ፡ ኩሹች ፡ የሚያመልኩበት ፡ እባብም ፡ አሞራም (ንስርም) ፡ ባይጠፋም ፡ ዋነኞች ፡ የሳባውያን ፡ አማልክት ፡ ተብለው ፡ የሚጠሩት ፡ ጨረቃ ፡ ፀሐይ ፡ ባሕር ፡ ምድር ፡ (ብሔር-አገር) ፡ ናቸው ። የቀረውን ፡ እየተወ፡ እንደግብፅም ፡ እንደ ፡ ሕንዶችም ፡ ቫ ፡ አማልክት ፡ አድርጎ ፡ በመሠለስ ፡ ጨረቃ ፡ ፀሐይ ፡ ምድር ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ተመልከባቸዋል ። ደግሞ ፡ አስታር ፡ (ሰግዶ) ፡ ማሕረም ፡ (ጨረቃ) ፡ ጋድ ፡ አም ፡ የሚባሉት ፡ ግማሹቹ ፡ የሳባውያን ፡ የቀሩት ፡ የሂሚያሪት ፡ የካ

ታባን ፡ አማልክት ፡ አግዛዚና ፡ ሀብሳን ፡ ይዘው ፡ የመጡት ፡ አምልኮ ፡ በአክሱም
 ቤተ ፡ መንግሥት ፡ እስከ ፡ አብርሃ ፡ ዘመን ፡ (እስከ ፡ ፫፻፴ ፤ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ከክር
 ስቶስ ፡ ልደት ፡ በኋላ) ፡ ድረስ ፡ ይመለከቡት ፡ ነበር ። አም ፡ ጋድ ፡ አዋም ፡ የተባሉት
 ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደተባለው ፡ ከአክሱም ፡ በፊት ፡ በነበሩት ፡ ከተማዎች ፡ በየሀ
 በደቀመሐሬ ፡ በከስክሌ ፡ ምልክታቸው ፡ ተገኝቷል ። ብሔርና ፡ ምድር ፡ አስታርና
 ማሕረም ፡ ግን ፡ የአክሱም ፡ ነገሥታት ፡ በአስቀረጹት ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡
 ጊዜ ፡ በአምላክነት ፡ ጠቅሰዋቸው ፡ ስለተገኙ ፡ ምንም ፡ የሚያጠራጥርበት ፡ ነገር ፡ አል
 ተገኘም ።

አብርሃ ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ በስቀረጸው ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ በግሪክና ፡ ይል
 ቁንም ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ “ሊዛና ፡ ወልደ ፡ እለ ፡ ዓሚዳ ፡ ብእስየ ፡ ሐሌን ፡ ንጉሠ
 አክሱም ፡ ወዘሕሚር ፡ (ሂሚያሪት) ፡ ወዘራይዳን ፡ ወልደ ፡ መሕርም ፡ (ማሕረም) ፡ ዘኢ
 ይትመዋዕ ፤ ለፀር” ፡ እያለ ፡ ማሕረምን ፡ የጨረቃን ፡ አምላክ ፡ እየደጋገመ
 ያነሣል ። ስለዚህ ፡ ማሕረም ፡ የጨረቃ ፡ አምላክ ፡ ተደጋግሞ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ስለተ
 ነሣ ፡ ለአክሱም ፡ ቤተ ፡ መንግሥትና ፡ ነገሥታት ፡ እስከ ፡ ክርስትና ፡ መግባት ፡
 ድረስ ፡ ዋነኛ ፡ አምላክ ፡ ነበር ፡ ማለት ፡ ነው ። ማሕረምን ፡ የምድር ፡ አምላክ ፡
 ወይም ፡ የአገር ፡ (የብሔር) ፡ አምላክ ፡ የሚያደርጉት ፡ አሉ ። ይህ ፡ ሲሆን ፡ ከዚ
 ያን ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ዘራም ፡ አምላካችንን ፡ እግዚአብሔር ፡ በማለታችን ፡
 አጠራሩና ፡ ሥያሜው ፡ ከዚያ ፡ የመነጨና ፡ የቆየ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳል ። እንደዚ
 ሁም ፡ የአዳሊስን ፡ ሐውልት ፡ በግሪክ ፡ ቋንቋ ፡ ያስቀረጸው ፡ ንጉሥ ፡ የግሪኮችን
 አማልክት ፡ ዘውስን ፡ የሰማይን ፡ አምላክ ፤ ፖሲዶን ፡ የባሕርን ፡ አምላክ ፤ አራስን ፡
 የምድርን ፡ (አገርን) ፡ አምላክ ፡ ሲያነሣ ፡ ይልቁንም ፡ የዙፋኑን ፡ መታሰቢያ ፡ ለዚህ ፡ ለመ
 ጨረኸው ፡ ለአራስ ፡ (አምድር-ብሔር) ፡ ሲሰጥ ፡ በሰባና ፡ በግሪክ ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋና
 አነጋገር ፡ ይለያይ ፡ እንጂ ፡ አራስና ፡ ማሕረም ፡ አንድ ፡ መሆናቸው ፡ ነው ። ይሁን
 እንጂ ፡ ሁሉንም ፡ ትተን ፡ ጉዳዩን ፡ በዘመኑ ፡ ከተቀረጸው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ሐውልት ፡
 ከተሠራው ፡ የቤተ ፡ መቅደስ ፡ መሣሪያና ፡ መሠዊያ ፡ ላይ ፡ ነገሥታቱ ፡ ከሚያስቀ
 ረጹት ፡ ገንዘብ ፡ ላይ ፡ ስንመለከት ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ የሆነ ፡ የጨረቃ ፡
 ምልክት ፡ አድርገው ፡ ሰናይ ፡ ማሕረም ፡ (መሕርም) ፡ የጨረቃ ፡ አምላክ ፡ ያም ፡
 ቢቀር ፡ የሰማይ ፡ አምላክ ፡ መሆኑን ፡ እንረዳለን ። ይኸ ፡ ምልክት ፡ በሁሉም ፡
 ዘንድ ፡ ጸንቶ ፡ እንደኖረ ፡ አብርሃና ፡ አጽብሐ ፡ ክርስትናን ፡ ከተቀበሉ ፡ ወዲህ ፡
 የአክሱም ፡ ነገሥታት ፡ በዚህ ፡ የጨረቃ ፡ ምልክት ፡ ፈንታ ፡ የመስቀል ፡ ምልክት ፡
 በሥፍራው ፡ እየተኩ ፡ መሥራታቸውን ፡ ተመልክተናል ።

እንደዚሁም ፡ ወደፊት ፡ እንደምናገኘው ፡ ከዋነኛው ፡ አምላካቸው ፡ በቀር ፡
 የአክሱም ፡ ነገሥታት ፡ ይልቁንም ፡ ኢዛና ፡ (አብርሃ) ፡ ጦርነት ፡ ሔዶ ፡ ቀንቶት ፡
 ሲመለስ ፡ ለመታሰቢያ ፡ በስቀረጸው ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ አስታር ፤ ብሔር ፡ (ባሕር?) ፡
 ምድር ፤ እያለ ፡ ሦስቱን ፡ አማልክት ፡ ይጠራል ። አስታር ፤ አስታሮት ፤ አስታ
 ሮት ፡ እያለ ፡ በየመጽሐፉ ፡ ትንሽ ፡ ትንሽ ፡ ይለያያል ።

አስታር : በጥበብ : ሲራክ : መጽሐፋችን : በ፴፯ : ክፍል : ላይ : «ኢይሁብ : እግዚአብሔር : አሶተ : ሞገስ : አስታር : ዘስማ : በከኩብ» : ሌላው : ደግሞ : «ኢይሁብ : እግዚአብሔር : አስታር : ሞገስ» : እያለው : ስሙ : ተነሥቶ : ይገኛል ።

ይህ : አስታር : ከስር : ከመሠረቱ : የፊንቄዎችና : የአሶራውያን : አምላክ : ነው ። በመጀመሪያው : መጽሐፋችን : የአሶርና : የባቢሎንን : አማልክት : በጻፍንበት : ውስጥ : አስታር : እንደሚገኝ : አንባቢ : ያስታውሰዋል ።

ብዙ : ጊዜ : ደጋግመን : እንዳልነው : ነገደ : ዮቅጣን : ጥንት : በአሶርና : በአካድ : ቀጥሎ : በደቡብ : ዓረብ : ከዚያ : የኤርትራን ባሕር : ተሻግረው : ወደ ኢትዮጵያ : (አክሱም) ሲመጡ : ከጥንቱ : ካባቶቻቸው : አማልክት : ውስጥ : አስታርን : ይዘው : መምጣታቸውንና : ሃይማኖታቸው : ከትውልድ : ወደ : ትውልድ : እየተላለፈ : እስከ : አክሱም : መድረሱን : እንረዳለን ።

የአሶራውያን : ቅርንጫፎች : የሆኑት : ፊንቄዎች : በዘመናቸው : «በሰማይ : አምላክ» : መሬትን : እንድታፈራ : በሚያደርግ ፤ በወንድ : አንቀጽ : በሚጠራ : «በፀሐይ : አምላክ» : በርሱ : አጠገብ : ከበቀለ : በኋላ : ለዕፀዋት : ለአገርዕት : ሕይወት : በምትሰጥ : አምላኪት : ጨረቃ» : ለሕይወቷ : የሚያስፈልገውን : ከፀሐይ : አምላክ : በምትወስድ : ፍጡርን : ሁሉ : በምትመግብ : «አምላኪት : መሬት» : ያመልኩ : ነበረ ። መሬት : የተባለው : ደግሞ በሰማያትና : በአግዓዝያን : ጊዜ : ምድር : ብሔር : ወደማለት : ተለውጦ : እንደሆነ : አይታወቅም ። የአሶርና : የፊንቄ : አማልክት : ከእነዚህ : እላይ : ከጠራናቸው : በቀር : ኤል : በዓል : (ብዔል) ፤ ሞሎክ ፤ ኤላት ፤ ሞት ፤ አሌይን ፤ አናት : የሚባሉ : እንደ ነበሩ : ከነዚህም : በብዔል (ዜቡል) ፤ በሞሎክ : ምክንያት : ነቢዩ : ኤልያስ : ከአክዓብ : ከጄኤል : ንጉሥና : ከሚስቱ : ከኤልሳቤል : ጋር : መጣላቱን ፤ በቁሶን : ወንዝ : የነዚህኑ : አማልክት : አገልጋዮች : ማስፈጃቱን : በመጽሐፈ : ነገሥት : ቀዳማዊ : በምዕራፍ : ፲፰ : እንደተጻፈ : በመጀመሪያው : ክፍል : ገልጻል ።

እንግዲህ : ከነዚህ : ከፊንቄና : ከአሶራውያን : አማልክት : የሰማይ ፤ የምድር ፤ የፀሐይ ፤ የጨረቃ : አምልኮ : እላይ : እንዳመለከትነው : በደቡብ : ዓረብ : በኩል : አድርጎ : በአክሱም : ቤተ : መንግሥት : ከነሰዎቹ : መግባቱን : እንመለከታለን ። ነገር : ግን : በጊዜ : ብዛት : ስም : ሲለዋወጥ : ምድርና : ብሔር : አስታር : ሳይለዋጥ : ለጨረቃው : ወይም : ለሰማይ : ያገር : ተወላጁ : የአክሱም : ሕዝብና : ይልቁንም : ንጉሣዊው : ቤተ : ሰብ : መሕርም : የሚል : ስም : ሰጥቶት : በየሐውልቱ : ላይ : ንጉሡ : «ወልደ : መሕርም : ዘኢይትመዋዕ : ለፀር : ትርጓሜው : ለጠላት : የማይሸነፈው : የመሕርም : ልጅ» : ብሎ : ይሆናል ። እንደዚሁም : ኤል : የተባለው : የፊንቄዎቹ : የአምላክ : ስም : በኛም : ዘንድ : «ኤል» : ስሙ : አምላክ : ይባላል ። ገብርኤል : ሲል : የኤል : (እግዚአብሔር) : አገልጋይ : ነው ።

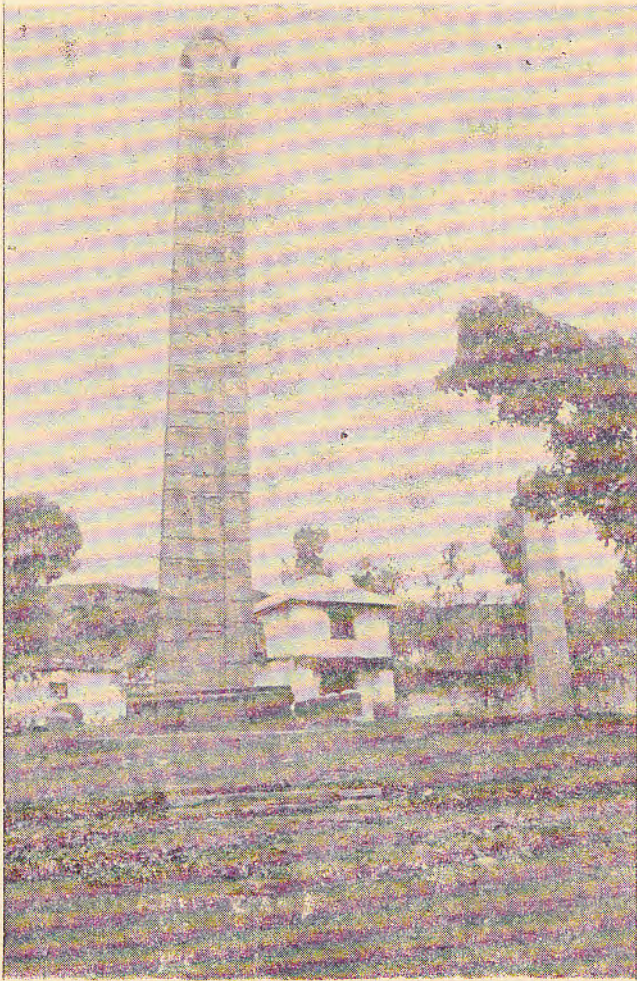
የግሪክ : ቋንቋና : ሥልጣኔ : በአክሱም : ገብቶ : የራሳቸውን : የሶባን : ሥልጣኔ : እየተረከከረ : ወይም : እያስለቀቀ : ሥፍራ : በያዘበት : ጊዜ : ነገሥታቱ : ታሪ

ከቸውን ፡ ዝናቸውን ፡ ዓለም ፡ ሁሉ ፡ እንዲያውቅላቸው ፡ ሲፈልጉ ፡ ደግሞ ፡ በዚያን
 ጊዜ ፡ ዓለም ፡ ሁሉ ፡ በሚጽፍበትና ፡ በሚናገርበት ፡ በግሪክ ፡ ቋንቋ ፡ ሲጽፉ ፡ በላባ
 አጠራር ፡ አስታር ፤ ብሔር ፡ (ምድር) ፤ ማሕረም ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ የግሪኮቹን ፡
 ዘውስ ፡ (የሰማይ ፡ አምላክ) ፡ ፖሲዶን ፡ (የባሕር ፡ አምላክ) ፡ አሬስ ፡ (የመሬት ፡ አም
 ላክ) ፡ አያሉ ፡ ይጠሩ ፡ ጀመር ። ይኸም ፡ አንዳንድ ፡ የግሪክ ፡ ጸሐፊዎች ፡ እንደሚ
 ሉት ፡ ሃይማኖታቸውን ፡ መለወጣቸው ፡ ወይም ፡ የግሪክን ፡ አማልክት ፡ ማምለ
 ከቸው ፡ ሳይሆን ፡ የራሳቸውን ፡ የሳባውያንን ፡ አማልክት ፡ አስታር ፤ ብሔር ፤ (ባሕር ?)
 ምድር ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ግሪክኛ ፡ አዋቂው ፡ ሁሉ ፡ በሚረዳውና ፡ በሚጠራው ፡
 ዓይነት ፡ ዘውስ ፤ ፖሲዶን ፤ አሬስ ፤ ማለታቸው ፡ ይመስላል ። ስ እንግሊዝኛ ፡ አዋቂ
 ወጣት ፡ ከ፩ የእንግሊዝ ፡ ተወላጅ ፡ ጋር ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ሲነገግር ፤ «ኑድ» ፡
 ብሎ ፡ ይምልለታል ፡ እንጂ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ብሎ ፡ አይምልለትም ። ስለዚህ ፡
 ሳባዊውና ፡ ግሪኩ ፡ በአጠራር ፡ ይለያዩ ፡ እንጂ ፡ በአሳብ ፡ አይለያዩም ፡ ማለት ፡ ነው ።

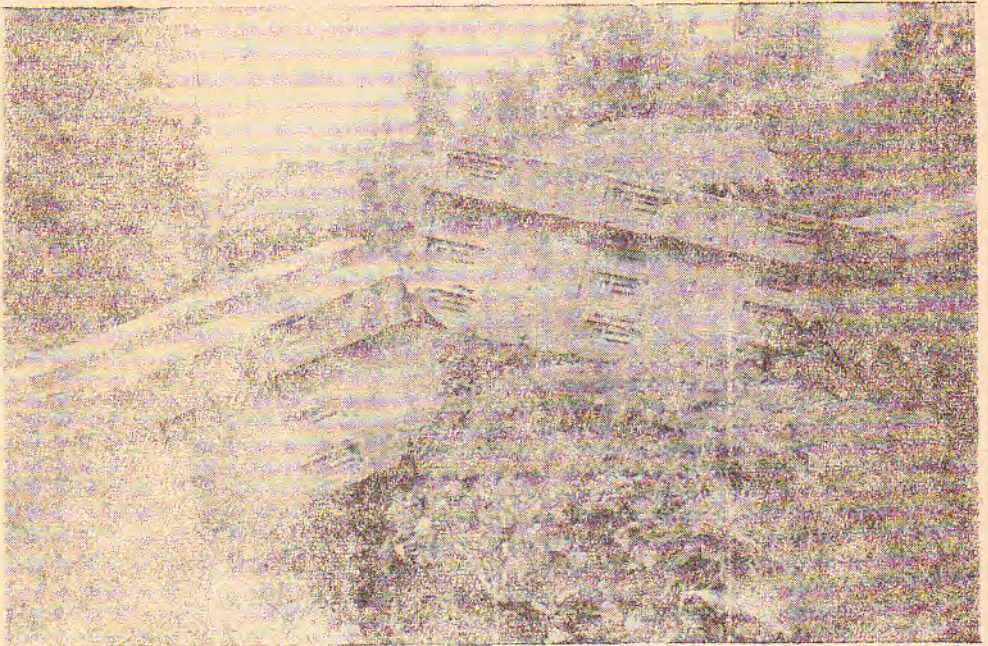
በለፈው ፡ የአክሱም ፡ ነገሥታት ፡ የገንዘብ ፡ ቅርጽ ፡ ላይ ፡ እንደዚሁም ፡ በአ
 ዱሊስ ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ እንደተመለከትነው ፡ ነገሥታቱ ፡ ካንድ ፡ ነገድ ፡ አንኳን ፡
 ባይሆን ፡ ካንድ ፡ ቤተ ሰብ ፡ የተወለዱ ፡ አይደሉም ። አሬሳስ ፡ ከዲሚሊ ፡ ወገን ፡
 ኡዛናና ፡ ዋዘባ ፡ ከጊሴን ፡ ወይም ፡ ከጊሴስ ፡ ወገን ፡ ኡዛና ፡ (አብርሃ) ፡ ከሐሌን ፡
 ወገን ፡ እያሉ ፡ የየግላቸውን ፡ ንጉሣዊ ፡ ባላባት ፡ የሚጠቅሱ ፡ ይመስላል ።
 ይህም ፡ ማለት ፡ የሸዋ ፡ ባላባቶች ፡ በመንዝ ፡ የማማ ፡ ልጅ ፡ በደብብ ፡ የጸጋ ፡ ልጅ ፡
 እያሉ ፡ የጌተ ፡ ሰባቸውን ፡ ግንድ ፡ እንደሚጠቅሱት ፡ ዓይነት ፡ መሆኑ ፡ ነው ።
 አክሱሞችም ፡ በዘመኑ ፡ ግዕዝኛ ፡ አነጋገር ፡ “ብእስዩ ፡ ዲሚሌ ፡ ብእስዩ ፡ ሐሌን ፡ ሲሉ”
 ... የዲሚሌና ፡ የሐሌን ፡ ሰው ፡ (ወገን) ፡ ማለታቸው ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ማሕረምን ፡ ሌላው ፡ ክፍል ፡ ምድርን ፡ ወይም ፡
 ብሔርን ፡ አለዚያም ፡ ባሕርን ፡ ለግሉ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ እየመረጠ ፡ ዋና ፡ አምላክ ፡
 የሚያደርገው ፡ ይኖር ፡ ይሆናል ። እንደዚሁም ፡ ከነርሱ ፡ ውስጥ ፡ በግሪክ ፡ ሥል
 ጣኔና ፡ አስተዳደግ ፡ የተዋጠው ፡ የግሪክን ፡ አማልክት ፡ መርጦ ፡ ይዘ ፡ ይሆናል ።
 ምንም ፡ እንኳን ፡ በግልጽ ፡ ባይታወቅ ፡ ኢዝባኤል ፡ (ኤዝባና) ፡ ኔዛና ፡ የተባ
 ሉት ፡ በገንዘባቸው ፡ ላይ ፡ ንጉሠ ፡ ጽዮን ፡ ? እያሉ ፡ ያስቀረጹ ፡ አሉና ፡ እነዚህ ፡
 ደግሞ ፡ ከጥንት ፡ ከኢየሩሳሌም ፡ የመጣውን ፡ የጽኑልን ፡ አምላክ ፡ የሚያመልኩና ፡
 በአሪት ፡ ሕግ ፡ የሚኖሩ ፡ እንደነበሩ ፡ ይታወቃል ።

እስከ ፡ ዛሬ ፡ ባገራችን ፡ ሊቃውንት ፡ ዘንድ ፡ የዚህ ፡ ልዩነት ፡ ሳይገለጽ ፡ ከክ
 ርስትና ፡ በሬት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታትና ፡ ሕዝብ ፡ ከቀዳማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ዘመን ፡
 ዠምሮ ፡ በውነተኛው ፡ እግዚአብሔር ፡ እያመለኩ ፡ እስከ ፡ ክርስትና ፡ ደረሱ ፡
 የሚለው ፡ ትክክለኛና ፡ እውነተኛውን ፡ ታሪክ ፡ አልያዘም ፡ ብለን ፡ ለመጻፍ ፡ እንደ
 ፍራለን ። እላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ እስከ ፡ አብርሃ ፡ ድረስ ፡ ግማሹ ፡ ሥርወ ፡
 መንግሥት ፡ ከአሶራውያንና ፡ ከፊንቄ ፡ በመነጨው ፡ አምልኮ ፡ የቀረው ፡ በግሪክ ፡ አማ
 ልክት ፡ ከጽኑል ፡ የመጣው ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ደግሞ ፡ እውነተኛውን ፡ የጽ

የአክሱም ፡ ሐወልት ፡ (ሩሲ ፡ ያንግሁት) ።

በአክሱም ፡ ወደቆ ፡ ተሰባብሮ ፡ የሚታየው ፡ አውልት ፡ (ፈሴ ፡ ያንግዑት ፡)

ΑΣΙΖΑΝΤΕΣ ΒΑΛΛΟΥΣ ΑΣΩΛΙΤΩΝ ΚΑΙ
 ΔΑΚΡΥΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΑΙΣ
 ΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΣΑΒΑΕΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΙΑΗ
 ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΙΔΩ ΚΑΙ ΒΟΥΓΑΙ ΤΩΝ ΕΣΤΕ
 ΚΑΘΥΣ ΒΑΛΛΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΥΠΟΚΟΦΟΥ
 ΕΝ ΤΗ ΚΗΤΟΥ ΑΡΕΩΣ ΑΤΑΚΤΗΣ ΑΝΤΩΝ
 ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ ΤΟΥΣ ΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΒΟΥΓΕ
 ΤΩΝ ΑΠΕΣΤΙΛΛΑΜΕΝ ΤΟΥΣ ΗΜΕΤΕΡΟΥΣ
 ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΣΑΙΖΑΝΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΔΗΦΑΣ
 ΤΟΥΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΔΩ
 ΚΟΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΥΠΟΤΑΞΑΝΤΕΣ ΑΥΤΟΥ
 ΗΓΑΓΟΝ ΠΡΟΣ ΗΜΑΣ ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΕ
 ΔΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΚΩΝΤΕΡ ΡΙΣ ΚΑΙ ΠΡ
 ΒΑΤΩΝ ΖΕΛΕ ΚΑΙ ΚΤΗΝΩΝ ΗΩΤΕ ΦΟΡΩ
 ΟΡΕΦΑΝΤΕΣ ΑΥΤΟΥΣ ΒΕΚΩΝΤΕ ΚΑΙ ΣΠΙΤ
 ΜΩΑΝΗΩΝ ΠΟΤΙΖΟΝΤΕΣ ΑΥΤΟΥΣ ΖΥΤΩΤΕ
 ΚΑΙ ΟΙΩΝ ΚΑΙ ΥΑΡΕΥΔΑΙΩΝ ΠΑΝΤΑ ΕΚΧΟΡ
 ΤΑΣΙΑΝ ΟΥΤΙΝΕΣ ΗΣΑΝ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΕΚΑ
 ΚΟΙΣ ΕΣΥΝΤΩΧΑ Ω ΑΥΤΩΝ ΤΩ ΑΡΙΘΜΩΝ
 ΑΝΗΘΕΣ ΕΥΘΕΜΕΝΟΙ ΚΑΘΕΚΑΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΑΡ
 ΤΟΥΣ ΟΥΤΙΝΟΥΣ ΕΣΤΕ ΚΩΘΗΝΟΝ ΕΠΙΣΗΜΑΣ
 ΥΑΧΡΕΚΟΥ ΑΡΑΤΟΥΣ ΗΝ ΑΥΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΗΜΑΣ
 ΤΟΥΣ ΟΥΝ ΔΩΡΗΣΑΜΕΝΟΙ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΝ
 ΤΗ ΔΙΑΚΑΔΑΡΙΑ ΣΑΝΤΕΣ ΑΥΤΟΥΣ ΜΕΤΟΚΛΙΑΜ
 ΚΑΤΕΣΤΗΣΑΜΕΝ Η ΤΙΝΑ ΤΟ ΠΟΝΤΗΣ ΕΣΤΕΡΗΧ
 ΕΚΚΑΛΟΥΣ ΕΝΟΜΩΤΑ ΚΕΚΕΔΕΥΣΑΜΕΝ ΑΥ
 ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΑΝ ΗΝΩΝ ΕΥΕΣΒΑΙ ΠΑΡΑΧΟΜΕΝΟΙ
 ΤΟΙΣ ΕΣΑΙΩ ΒΑΣΙΛΕΙΚΟΝ ΕΘΑΙΩΝ ΥΠΕΡΔΕΕ
 ΧΑΡΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΕΜΠΕΝΗΣΑΝΤΟΙ ΑΝΙΚΗΤΟΥ ΑΡ
 ΑΝΘΗΚΑ ΑΥΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΧΡΥΣΟΥΝ ΑΚΑΡΕ
 ΡΑΙΩΝΕΝΑΚΧΑΚΟΥΣ ΤΕ ΠΑΤΑΘΩ

249 : (α-η-δ-γ) : η-ζ-η : φ-ψ-ϑ : ο-ι-ω-α-β : ι-ε : λ-ο-φ-ε-ρ-τ : η-θ-ζ-ω :
 υ-ν-ς : ρ-α-τ : ο-π-κ-ε-ρ : λ-γ-τ-ε : ρ-φ-θ-ω-γ : ρ-ο-λ-ω : (η-σ-ω-ζ :)

229E

ΠΕΙΤΩΝ ΚΑΙ ΟΜΗΡΕΙΤΩ
 ΨΕΥΣΑΝΤΙ ΔΙΚΗΣΑΝΤ
 ΟΝ ΠΑΡΑΚΟΪΣΑ ΣΑΠΟΤΗΣ
 ΕΙΛΙΟΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΠΕΡΘΗΣΑΤΑ
 ΑΚΛΕΙΘΕΝΤΑΡΕΛΘΩΝΕΝΕ
 ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΕΤΕΡΟΝ ΔΕ ΚΑΡ
 ΣΥΝΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙΜ ΕΧΡΙΤΟ
 ΤΑΓΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΣΕΙ
 Α ΤΗ ΓΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΚΝΑ
 ΗΛΘΟΝ ΑΥΤΙΣ
 ΣΟΜΑΙΣ ΟΙΚΙΑ
 ΕΠΙΦΟΡΟΙ
 ΧΑΛΚΕΟΝ
 ΩΝ ΚΑΙ

δ̄ : ρλνθρ̄ : γτρ̄ : ρσσεφ̄ : ληε : ηθηηε : ηεα : αωᾱ : λητ̄
 ηλ̄ : ηαρ̄ : ηε : ηηεηη̄ : φηφ̄ ηεεω̄ : ω-ητ̄ : τσεε : ρττ̄γω̄ : (ησσεε)

ኤልን : አምላክ : አግቢአብሔርን : ያመልኩ : ነበር : ብንል : አውነትን : ይዘን : እንገኛለን ።

አሁን : የዚህን : ጉዳይ : እንለፍና : ስለትልቁ : ኢዛና : (አብርሃ) : ስለድል : አድራጊነቱና : ስለሃይማኖቱ : የሚገልጽልንን : የሐውልቶች : ጽሑፍ : በቀጥታ : እንመልከት ።

ምዕራፍ : ፴፱ ።

የኢዛና : (አብርሃ) : የሐውልቶች : ጽሑፍ ።

በአራተኛው : መቶ : ዓመት : ላይ : የነበረው : አብርሃ : (ኢዛና) : የሚባለው ንጉሥ : አገር : በማቅናትና : ግዛት : በማስፋት : እጅግ : ስመ : ጥር : ነው ። በታሪክ : ነገሥቱ : ከሚገኘው : ከተለመደው : ጽሑፍ : በቀር : ታሪኩ : ባገራችን : በደንብ : ተጽፎ : ስለማይገኝ : ገናናቱ : ድል : አድራጊነቱ : በትክክል : አልታወቀም ። ከየሐውልቱ : ላይ : ጽሑፉን : የገለበጠና : ታሪኩን : የተመለከቱ : የውጭ : አገር ሰዎች : ግን : በፖለቲካ : በሃይማኖት : በድል : አድራጊነት : እንደትልቁ : ቆስጠን ጢናስ : የሚቆጠር : ትልቅ : ንጉሥ : መሆኑን : እያጋነኑ : ጽፈዋል ።

ክርስትና : ከገባ : ወዲህ : በአክሱምም ፣ በላስታም ፣ በሸዋም : በጉንደርም : የነበሩ : የኛ : ሊቃውንትና : ጸሐፊዎች : ከቤተ : ክህነት : መንፈሳዊና : ከቤተ : መንግሥት : ዘመናዊ : አገልግሎት : ወይም : የነገሥታቱን : ዜና : መዋዕል : ከመጻፍ : በቀር : ይልቁንም : ከጽርዕ : ከዕብራይስጥ : ከዐረብና : ከካርቲ : እንደ ስንክሣር : እንደ ሃይማኖተ : አበው : እንደ ግንዛት : : የመሳሰለውን : መንፈሳዊ : ጽሑፍ : ከመተርጎምና : ከመገልበጥ : በቀር : በታሪክ : ረገድ : መመራመርና : መጻፍ : መሰብሰብ : እየሰበሰቡም : በቀድሞው : ላይ : መጨመር : ምንም : ያህል : አስፈላጊነቱ : በዚያን : ጊዜ : የተሰማቸው : አይመስልም ። ያለውን : በቂ : አድርጎ : በመመልከት : በአክሱምና : በዙሪያው : በአዱሊስ : በከስከሴ : በዩሃ : በቆገሂቶ : . . . ታሪካዊ : ጽሑፍ : ተሸክሞ : ቆሞ : ይኖር : የነበረው : ልዩ : ልዩ : ሐውልትና : ዙፋን : በዘመን : ብዛት : የቆመው : ሲወድቅ : የወደቀው : ከነጽሕፈቱ : እመበስበስ : ሲደርስ : የነገሩን : ቁም : ነገረኛነት : ተመልክቶ : የሐውልቱን : ሥዕል : ለማንሣት : ጽሑፉን : ለማስገልበጥና : ለመገልበጥ : የሞከረ : ከኛ : ወገን : መኖሩ : ትዝ : አይለኝም ።

ነገር : ግን : አገራችንን : በየጊዜው : የጎብኙ : የውጭ : አገር : ሰዎች : እየገለበጡ : በየመጽሐፋቸው : ስለአሳተሙት : የሐውልቱ : ጽሑፍ : ሁሉ : ጨርሶ : ከመጥፋት : ድኃል ። በምዕራፍ : ፴፯ : የአዱሊስን : የሐውልት : ጽሑፍ : ከስማስ : የሚባለው : ገልብጦት : እንደነበረ : ጽፏል ። ከዚያ : ወዲህ : ሀንሪ : ሣልት : የሚባለው : የእንግሊዝ : ተወላጅ : (1809, 1810 ዓ. ም.) ከአክሱምና : ከዩሀ : ሐውልት : ላይ : ገልብጦ : ለመገገመሪያ : ጊዜ : አሳትሞ : ለሊቃውንት : ገለጸ ። ከርሱ :

ወዲህ ፡ ፋርሳ ፡ የሚባለው ፡ ጀርመን ፡ አንቲን ፡ ዳባዲ ፡ ፈረንሳይው ፡ የተቻላቸውን ፡ ያህል ፡ ገለበጡ ። ነገር ፡ ግን ፡ ሁሉም ፡ ሞላ ፡ ከጎደል ፡ የሆነ ፡ ጽሑፍ ፡ ከአቀረቡ ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻ ፡ ኢኖ ፡ ሊትማን ፡ የሚባለው ፡ የጀርመን ፡ ሊቅ ፡ ከጓደኞቹ ፡ ጋር ፡ እንደ ፡ ኤ. ቊጥር ፡ በ1906 ፡ ዓ. ም. ከነርሱ ፡ አብልጦ ፡ በፎቶግራፍ ፡ ሐውልቱን ፡ ጽሑፉን ፡ እያነሣ ፡ ብዙ ፡ ቀን ፡ መርምሮ ፡ ስለአክሱምና ፡ በዙሪያው ፡ ስለሚገኙት ፡ ሐውልቶችና ፡ ጽሑፍ ፡ ስለአክሱሞቹ ፡ ገንዘብም ፡ ትልቅ ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ ያለው ፡ መጽሐፍ ፡ በጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ ጻፈ ። የመጽሐፉ ፡ ስም ፡ በጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ „Deutsche Axum-Expedition,“ ይባላል ። የተዘጋጀውና ፡ የታተመው ፡ እንደኤውሮፓ ፡ ቊጥር ፡ 1913 ፡ ዓ. ም. ነው ።

አዘጋጆቹ ፡ ዋነኛው ፡ መሪ ፡ ኢኖ ፡ ሊትማን ፡ (Enno Littmann) ጓደኞቹ ፡ ክሪንክር ፡ ዳ (krencker.D.) ፤ ሎኤፕክቲ. ቮን (Luepke T. von) ፡ ዛሕን ፡ .ሪ. (Zahn.R) ፡ ይባላሉ ።

ጽሑፉ ፡ አራት ፡ ሾሊም ፡ ላይ ፡ ተከፍሎ ፡ አምስተኛ ፡ (የአልቡም ፡ ስዕል) ፡ ሾሊም አለው ። ጽሑፉ ፡ በጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ ስለሆነ ፡ ዝርዝር ፡ ጉዳዩን ፡ ለመረዳት ፡ የጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ ማወቅ ፡ ያስፈልጋል ። ነገር ፡ ግን ፡ በሐውልቱ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ ጽሑፍ ፡ እንዳለ ፡ የተነሣ ፡ ስለሆነ ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ የግሪክኛ ፡ ይልቁንም ፡ በጥንቱ ፡ በግዕዝ ቋንቋ ፡ የተጻፈው ፡ ስለሚታወቅ ፡ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ከወጣ ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ ጻሕፊዎች ፡ ስለአክሱም ፡ ታሪክ ፡ መረዳትም ፡ መጻፍም ፡ ቻሉ ። ከነቲ ፡ ሮሲኒ ፡ አልቤር ፡ ካሜሪር ፤ ዋላስ ፡ ባጅ ፡ ሌሎችም ፡ ቁጥራቸው ፡ የበዛ ፡ ጻሕፊዎች ፡ ከዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ላይ ፡ የተገኘውን ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ እየገለበጡ ፡ ወይም ፡ በፎቶግራፍ ፡ እያነሡ ፡ ቁጥሩን ፡ እየጠቀሱ ፡ የታወቀውን ፡ መጽሐፋቸውን ፡ አዘጋጁ ።

በዚህ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ የዚህ ፡ የስመ ፡ ጥር ፡ ገንጣዥን ፡ የኢዛና ፡ (አብርሃ) ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ በርክቶ ፡ በግሪክኛ ፡ በቀድሞው ፡ በልሠለጠነው ፡ የግዕዝ ፡ ፊደልና ፡ ቋንቋ ፡ የተጻፈው ፡ ይገኛል ። ጽሑፉም ፡ የሚያስረዳው ፡ ዋናው ፡ ነገር ፡ የባጅያ ፡ የሰሜን ፡ የምሥራቅና ፡ የደቡብ ፡ ግዛቶቹ ፡ ሕዝቦች ፡ የዐረብም ፡ አገሮች ፡ በላባቶቻቸውን ፡ መሪ ፡ አድርገው ፡ በሸፈቱበት ፡ ጊዜ ፡ በግማሹ ፡ አገር ፡ ወንድሞቹንና ፡ ሠርዌ ፡ (ሠራዊት) ፡ የሚባለውን ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ እየላከ ፡ በቀረው ፡ ራሱ ፡ እየሄደ ፡ በጦርነት ፡ ማስገበሩን ፡ በጦርነት ፡ ከአስገባረና ፡ ከማረክም ፡ በኋላ ፡ የገደለውን ፡ እየገደለ ፡ የቀሩትን ፡ ግብሩን ፡ እየተቀበለ ፡ ነገሥታቶቻቸውንና ፡ በላባቶቻቸውን ፡ እያሰናበተ ፡ ወደየአገራቸው ፡ መላኩን ፡ ድሉም ፡ ቀንቶት ፡ ሲመለስ ፡ “የማይሸነፈው ፡ ማሕረም” ፡ ለሚለው ፡ አምላኩ ፡ መሥዋዕት ፡ ማቅረቡን ፤ ሐውልትና ፡ ወንበር ፡ ማስቀረጹን ፡ ይገልጻል ። በግዕዙና ፡ በላባቸው ፡ ቋንቋ ፡ አስታር ፡ ምድር ፤ ማኅረም ፡ የሚላቸውን ፡ አማልክቱን ፡ በግሪክኛ ፡ ቋንቋ ፡ ሲያስቀርጽ ፡ ደግሞ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ባለፈው ፡ ምዕራፍ ፡ እንዳልነው ፡ የግሪኮችን ፡ አማልክት ፡ አራስን ፡ (የመሬትን ፡ አምላክን) ፡ ፖሲዶንን ፡ (የባሕርና ፡ የቀላያትን) ፤ ዜውስን ፡ የሰማይን ፡ አምላክ ፡ ወይም ፡ የአማልክትን ፡ አባት ፡ ይጠራል ። ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህን ፡ አማልክት ፡ የሚጠራው ፡ በዘመኑ ፡

በገንነው ፡ ቋንቋ ፡ በግሪክኛ ፡ አስቀርጸ ፡ ዝናውን ፡ አላሬ ፡ አግዳሚው ፡ እንዲ
ረዳለት ፡ በሚፈልግበት ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በተረፈ ፡ በየጊዜው ፡ ከቀ
ሩት ፡ ሁሉ ፡ አግልክት ፡ ይበልጥ ፡ የሚጠራው ፡ የራሱን ፡ አምላክ ፡ መሕርምን ፡
(ጨረቃን) ፡ ነው ። ሲያጽፍም ፡ በገሩ ፡ ቋንቋ ፡ በሳባ ፡ አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ ይል
ቀኝም ፡ በግዕዝ ፡ ነው ።

ነገር ፡ ግን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ያጸፋቸው ፡ የሬደላቸው ፡ ዓይ
ነትና ፡ አጣጣላቸው ፡ በፎቶ ፡ ክልፔው ፡ ላይ ፡ እንደምንረዳው ፡ እንደዛሬው ፡
ሬደላችን ፡ አያምርም ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ እንደምንረዳው ፡ ቀድሞ ፡ ከክርስትና ፡
በሬት ፡ በ፲፬ኛውና ፡ በ፲፫ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ እነሳልሳዊ ፡ ቱትምሲስ ፡ እነሐ
ታሱ ፡ (ሐትሾፕሱዊት) ፡ እነዳግማዊ ፡ ራምሲስ ፡ ወታደር ፡ እየላኩ ፡ ወደግዛታ
ቸው ፡ ክልል ፡ ለማግባት ፡ የደከሙበትን ፡ ከጊኛውና ፡ ከጅኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡
ዠምሮ ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ ዙፋን ፡ የተቀመጡት ፡ የኑብያ ፡ (ኢትዮጵያ) ፡ ነገሥታት
ግዛታቸው ፡ አድርገው ፡ የያዙትን ፡ የበጅያ ፡ (ብጋ) ፡ አገር ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ አክ
ሱሞች ፡ በጊዜያቸው ፡ ኃይል ፡ ስለአገኙ ፡ ይኸንኑ ፡ አገር ፡ የአክሱም ፡ ግዛት ፡
አድርገው ፡ ሕዝቡም ፡ ሲሸፍኑበቸው ፡ ጦር ፡ እየላኩ ፡ አያስወጉ ፡ ያስገብሩ ፡
ዠመር ። ባለፈው ፡ የተረክነውን ፡ የነንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ ግዛት ፡ የሆነውን ፡
ራሱን ፡ መርዌን ፡ ወደሬት ፡ አክሱሞች ፡ መውጋታቸውን ፡ ስንመለከት ፡ የሕን
ደኬ ፡ የመርዌ ፡ መንግሥትና ፡ የአብርሃ ፡ የአክሱም ፡ መንግሥት ፡ ሁለት ፡ ለብቻ ፡
የተለያዩ ፡ መንግሥታት ፡ መሆናቸውን ፡ እንገነዘባለን ።

ስለዚህ ፡ አሁን ፡ የኛ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡ አብርሃ ፡ የራሱ ፡ ሐውልት ፡
ኤዛና ፡ የሚለው ፡ ትልቁ ፡ የአክሱም ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ምዕ
ራብ ፡ ሰሚን ፡ እስከ ፡ ግብፅ ፡ የሚገኙት ፡ የበጅያ ፡ ሕዝብ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡
በጊ ፡ ነገሥታት ፡ የሚመሩት ፡ ሸፍተውበት ፡ ስለነበረ ፡ የኛ ፡ ታሪክ ፡ ነገሥት ፡
አጽብሐ ፡ ሐውልቱ ፡ ግን ፡ ሳይዛና ፡ የሚባለውንና ፡ ሐዴፋ ፡ የሚባለውን ፡ ሁለ
ተኛውን ፡ ወንድሙን ፡ ልክ ፡ እንዳስወጋቸው ፡ የሚናገረውን ፡ የሐውልት ፡
ጽሑፍ ፡ ከሰባ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተገልብጦ ፡ የተጻፈውን ፡ በዛሬ ፡ ሬደል ፡ ተለ
ቅሞ ፡ የቀድሞውን ፡ ግዕዝኛ ፡ አነጋገር ፡ የያዘውን ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡
በቀጥታ ፡ እንመልከት ።

፩ኛ ፡ ስለበጅያ ፡ (ብጋ) ፡ ጦርነት ።

አ	ኔዛና		መልክ		እክሱም		ወዘሕሜር		ወረደዳን		ወሐበሠት		ወስብእ		ወ		
ቤ	ሴልሌ		ወጽዮሞ		ወካሱ		ወበጋ		መልክ		መልካን		ብን		መሕርም		ዘአይት
፫	መዋእ		እሐፊሮ		ሕዝበ		ቦጋ		ረዳን		አግዊን		ሥግዛና		ወሐደፋሃ		ይዕ
ዳ	ከእዎሙ		ወበደሐሙ		ብሔሮ		ንዩ		ስድስቱ		ነገሥት		ምስለ		እሐ		
፭	ዛቢሆሙ		ወገንዮሙ		እፍለስዎሙ		እብሔሮሙ		ምስለ		ደቂቆሙ		ወአንስ				
፮	ጳሙ		ወእሕዛቢሐሙ		ወአንስሳሆሙ		እንዘ		ጉልቁ		ስብአሙ		ዘ				

፯	ዘ ዕድብቱ ነገሥት ፵፻፱፻
፰	፴፻፶፯፻፳ ወበግፊ ፳፭፻፶፯፻፳ ወእንሱሳ ዐውድ
፱	እንዘ ይሱስይዎሙ እምአሚረ አውሶአዎሙ እብሔርሙ
፲	ሶስሶቶሙ ኅብስት ዐለስ ፪፻፶፯፻፳ ወሥጋ
፲፩	ዘየአክሎሙ እንዘ ያስትይዎሙ ሥዋ ወወይን ጽግቡቶሙ
፲፪	አርበዕት አውራን ወበጸሐሙ አክሱምፃ
፲፫	መንገሌን አልበስፍሆሙ በስፍሐት ሰብአሙ ወእሰርገው
፲፬	ፍሆሙ ለነገሥት ሰንቄ ወፈኖን ወእደ ይክብር ብሔር
፲፭	ሰሙ ያወለ በየረን ወኩንን ይሱስይዎሙ በህየ ወፈት
፲፮	ትፍሆሙ ለለንገሥ ለህመ ፵፻፶፯፻፳ ያከውን
፲፯	ለስድብቱ ነገሥት ፪፻፶፯፻፳፱ ለህም ወእቢኣ
፲፰	ን ለመሕርም ዘወለደን ዘንተ ምስለ ዘወርቅ ፩
፲፱	ወዘብፋር አሐይ ወዘጸሪቅ ወለስተ ጸሐፍን ዛተ
፳	ጽሕፈተ ወሚምን ወወ ለዐስተር ወ
፳፩	ሉብሔር ወለመሕርም ዘወለደን ወለእመቦ ዘእ
፳፪	ማቦኖ ለዘአብእን ወንቀሎ ወንሰቶ ለይሙት

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ እየተቈራረጠ ፡ በግእዝኛ ፡ የተጻፈውን ፡ የጉደለውን ፡ እየ ሞሉ ፡ አብራርተው ፡ ትርጉም ፡ የሰጡ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ሊቃውንት ፡ ሞልተዋል ፡ ኤኖ ፡ ሊትማን ፡ አልቤር ፡ ከሚረር ፡ ኮንቲ ፡ ሮሲን ፡ በየመጽሐፋቸው ፡ ጽፈውታል ፡ ከከዚያ ፡ ላይ ፡ እኔ ፡ ደግሞ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከተውን ፡ በዛሬ ፡ አነጋገር ፡ ወደአማርኛ ፡ ስተረጉመው ፡ ቃሉ ፡ እንደዚህ ፡ ብሎ ፡ ይገኛል ።

፡፱ዜፍ ፡ የአክሱም ፤ የሂሚደር ፤ የካሱ ፡ (ከኸ) ፤ የላባ ፤ የሀበሳት ፡ የራይዳን ፤ የላልሂን ፤ የጸያሞ ፤ የበጋ ፡ (በጅያ) ፤ ንጉሥ ፤ ንጉው ፡ ነገሥት ፡ በወላት ፡ የማይሸነፈው ፡ የመሕርም ፡ ልጅ ። የበጋ ፡ (በጅያ) ሕዝብ ፡ በሸፈተ ፡ ጊዜ ፡ እንዲቀጥቀጥቸው ፡ ወንድሞቻችንን ፡ ሳይዘፍን ፡ (1) ሐይፋን ፡ ላከናቸው ። እነሱም ፡ ወደ ፡ በጅያ ፡ አገር ፡ በደረሱ ፡ ጊዜ ፡ ጃ ፡ ነገሥታት ፡ ከነነገሳቸው ፡ ተገዝተው ፡ ገቡላቸው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ጃቱን ፡ ነገሥታት ፡ ከገልጆቻቸው ፡ ከሚከታቸው ፡ ከነነገሳቸው ፡ ከነክብታቸው ፡ ማረከቀቸው ፡ የሰዎቻቸው ፡ ቍጥር ፡ ፱፻፱፻፳ ፤ ከብት ፡ ፫፻፳፻፲፪ ፤ በግና ፡ ፍየል ፡ ፳፻፶፯፻፳፱ ፡ ከጭነት ፡ ከብት ፡ ጋር ፡ አገራቸውን ፡ ከሰቀቁበት ፡ ጊዜ ፡ ዝምሮ ፡ በየቀኑ ፡ እስኪመገቡ ፡ ድረስ ፡ ጻዖም ፡ ጠላም ፡ ከሥጋ ፡ ጋር ፡ እየተመገቡ ፡ አራት ፡ ወር ፡ ተገዘው ፡ እኛ ፡ ዘንድ ፡ አክሱም ፡ ደረሱ ። እኛም ፡ ዘንድ ፡ ከደረሱ ፡ በኋላ ፡ ሕዝቡን ፡ አልብሰን ፡ ነገሥታቶቻቸውንም ፡ ሽልማት ፡ ሸልመን ፡ በክብር ፡ አድርገን ፡ ደወለ ፡ ባይራን ፡ በሚባል ፡ አገር ፡ እንዲቀመጡ ፡ አደረግናቸው ፡ ለየንዳንዱ ፡ ንጉሥም ፡ ፱፻፶፯፻፳፱ ፡ በሬ ፡ (ወንጋ) ፡ በድምሩ ፡ ለጃቱ ፡ ነገሥታት ፡ ፳፭፻፶፯፻፳፱ ፡ ወንጋ ፡ እንዲሰጣቸው ፡ አደረግን ። ይኸንንም ፡ ጃ ፡ የወርቅ ፡ ጃ ፡ የብር ፡ ጃ ፡ የነሐሴ ፡ ፫ ሐውልት ፡ ለወለደን ፡ ለመሕርም ፡ መታሰቢያ ፡ ስጠነው ፡ ይኸንንንም ፡ ጽፈን ፡ በሥፍራው ፡ አድርገን ፡ ለአስታርና ፡ ለምድር ፡ ለወለደን ፡ ለመሕርም ፡ መታሰቢያ ፡ አድርገን ፡ ስጥተናል ።

ደኸን ፡ መታሰቢያ ፡ (ሐውልት ፡) የበላሽ ፡ ወይም ፡ የጣለ ፡ እሱ ፡ ይሙት ፤ ዘሩና ፡ ልጆቹም ። ነገር ፡ ይጥፉ ። ያከበረው ፡ ግን ፡ የተባረከ ፡ ይሁን ። ለደንብ ፡ (በክብር) ፡ እንዳስቀመጥነው ፡ የኛን ፡ ዝና ፡ ይዘ ፡ በከተማችን ፡ እስከ ፡ ዘሰላም ፡ ይነር ። ለመሕርም ፡ ጃ ፡ የቅጥር ፡ በታና ፡ ጃ ፡ ስሬ ፡ ሸንጎ ፡ ስጥተናል ።

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ በአልሰለጠነው ፡ የጥንት ፡ የግዕዝ ፡ ሬደልና ፡ በግሪክ ፡ ብዙ ፡ ሐውልት ፡ ተቀርጿል ። ከዚህ ፤ ቀደም ፡ እንዳስታወቅነው ፡ በግሪክኛ ፡ ሲጻፍ ፡ የአማልክቱ ፡ የአስታር ፡ የምድር ፡ የመሕርም ፡ ስም ፡ እየተለወጠ ፡ የዘ

(1) አጽብሐን ፡ ማለቱ ፡ ነው ።

ውሱ ፡ የፖሊዶን ፡ የአሬስ ፡ ስም ፡ ይጻፋል ፡ አብዛኛም ፡ ጊዜ ፡ በግሪኩ ፡ አሬስን ፡ በግዕዙ ፡ መሕርምን ፡ እያደረገ ፡ ስማቸውን ፡ እየለየ ፡ ቢጠራም ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ያደርጋቸዋል ።

፪ኛ ፡ የአንዛት ፡ (አንዛት) ፡ ሕዝብ ፡ በሸፈተ ፡ ጊዜ ።

አንዛት ፡ የተባሉት ፡ አክለ ፡ ጉዛዮች ፡ ናቸው ፡ የሚሉ ፡ አሉ ። አንዛት ፡ የተባሉት ፡ የሸፈቱት ፡ ሕዝቦች ፡ በአትባራና ፡ በተከዜ ፡ መካከል ፡ ነው ፡ ጉዞ ፡ የተደረገውና ፡ ስንቁ ፡ የተሟነው ፡ በግመል ፡ መሆኑን ፡ ጽሑፉ ፡ ስለሚገልጽ ፡ በረሀ ፡ መሆኑን ፡ ያስረዳል ። ከካሜሪር ፡ ከፈረንሳዊው ፡ ከኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ ከጣልያኑ ፡ እየተያየ ፡ ወደአማርኛ ፡ የተተረጎመውን ፡ ቃሉን ፡ እንመልከት ።

ሩሲያ ፡ የእለግሜያ ፡ ልጅ ፡ ከሐሌን ፡ ወገን ፤ የአክሱም ፡ የሕሜር ፡ የፈይዳን ፡ የሳባ ፡ የሰልሒን ፡ የጺያም ፡ የብጋ ፡ የካሱ ፤ ንጉሥ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ በወላት ፡ የግይሸነሬው ፡ የመሕርም ፡ ልጅ ፡ አንዛት ፤ አንጋቦ ፤ ድረስ ፡ መጥተው ፡ ስለነበረ ፡ ንጉሣቸውንም ፡ አባአልቁዋን ፡ ከንሕዝቡ ፡ አገንገው ፡ እሱም ፡ መታያ ፡ አቀረበልን ፡ አልያ ? እሚባለው ፡ አገር ፡ አታጋው ፡ ወሰን ፡ ስንደርስ ፡ ሠፈር ፡ ሆኖ ፡ ሰሐያ ፡ ቀን ፡ የሚቃዎንን ፡ ስንቅ ፡ ለማደራጀት ፡ ግመሎቻችን ፡ የቀንድ ፡ (የአርድ) ፡ ከብቶቻችን ፡ ወንዶቹም ፡ ሴቶቹም ፡ ሰረፍት ፡ አደረግን ፡ በ፪ኛው ፡ ቀን ፤ የንጉሣቸውን ፡ ክዳት ፡ ባወቅን ፡ ጊዜ ከንጉሣቸው ፡ ከአባ ፡ አልኬም ፡ ጋር ፡ የመጡትን ፡ አንዛትን ፡ ዘረፍናቸው ፡ የተማረኩትንም ፡ እንደባሪያ ፡ በብረት ፡ አሠርናቸው ፡ ንጉሡንም ፡ ከኩፋን ፡ ተሸካሚው ፡ ጋር ፡ ራቀቱን ፡ አድርገን ፡ አሠርነው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የመሐዛና ፡ የጦር ፡ አለቆቹ ፡ ሠራዊት ፡ ሌትና ፡ ቀን ፡ ወደፊት ፡ እንዲገዛግዙ ፡ አዘዝን ፡ አለቆቹም ፡ ሠርዌ ፡ መሐዛና ፡ ሠርዌ ፡ መቲን ፡ የሚባሉትን ፡ ላኩና ፡ አንዛትን ፡ እንዲወጉ ፡ አዘዙቸው ። ከዚያ ፡ በጉባኤ ፡ ሥፍራ ፡ ተገናኝተው ፡ ወደ ፡ አዘላ ፡ ከዚያም ፡ ወደ ፡ ኤረግ ፡ ደረሱና ፡ ያገኙትን ፡ ሁሉ ፡ ማረኩ ። በአዛልና ፡ በናዱ ፡ ወንዝ ፡ ደርሰው ፡ ያገኙትን ፡ ገደሉ ። ቀጥሎ ፡ ወደአጋዳ ፡ ወሰን ፡ ደርሰው ፡ ብዙ ፡ ገድለው ፡ የቀረውን ፤ ሰውን ፡ ከነከብቱ ፡ ማረኩ ፡ የዳቁንን ፡ ሠርዌ ፡ (ሠራዊት) ፡ ወደሴዛት ፡ ወደምሥራቅ ፡ እንዲጓዙ ፡ አዘዙቸው ፡ ሶስቱ ፡ ሠራዊት ፡ ዳቀን ፡ ሐራ ፡ መቲን ፡ (መጠን?) ፡ እንዲያሰ ፡ ላይ ፡ ተገናኙ ። ከዚያ ፡ የሐራ ፡ ክፍል ፡ ወደዛቀት ፡ እንዲሄድ ፡ ታዘዘ ። ከዚያ ፡ ፪ኛ ፡ ጊዜ ፡ የላቀንን ፡ ክፍል ፡ ወደ ፡ ሐዘቦ ፡ እንዲሄድ ፡ አዘዙት ፡ ጠሩም ፡ በቱተሆ ፡ በኩል ፡ በወንዙ ፡ አድርጎ ፡ ላዋ ፡ ደርሶ ፡ ወደአዝያ ፡ ወረደ ። ከዚያም ፡ ከሐዘባ ፡ ጋር ፡ አንድነት ፡ ሆነው ፡ ሠፈር ፡ አደረጉና ፡ አደሩ ፡ ከዚያ ፡ ጎሕ ፡ ሲቀድ ፡ አገዛትን ፡ እየወጉ ፡ መካሮ ፡ አለበት ፡ ድረስ ፡ አባረሩቸው ፡ ሦስቱም ፡ ጦር ፡ ከፋልላና ፡ ከሠፊ ፡ (ደራ) ጋር ፡ በወንዝ ፡ በኩል ፡ ሄደ ።

ይህ ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ በገጻንድ ፡ በታ ፡ ጽሕፈቱ ፡ እየጠፋ ፡ በመላ ፡ የተሞላ ፡ ስለአለበት ፡ ጀርመኖቹ ፡ ከሐውልቱ ፡ እየተረጎሙ ፡ ሲቀዱ ፡ ፈረንሳዮቹና ፡ ጣልያኖቹ ፡ ከጀርመን ፡ ሲተረጎሙ ፡ እኔ ፡ ደግሞ ፡ የጀርመን ፡ ቋንቋ ፡ ስለማላውቅ ፡ ከፈረንሳዊውና ፡ ከጣልያኑ ፡ ስተረጎም ፡ ሄ፡ አንድ ፡ ስሕተት ፡ አይጠፋም ። ነገሩ ፡ የሩቅ ፡ ዘመን ፡ በጥንት ፡ ቋንቋ ፡ የተጻፈ ፡ ስለሆነ ፡ ታሪካዊነቱ ፡ ሲያስደስት ፡ ነገሩን ፡ በትክክል ፡ ማምጣቱ ፡ ይቻላል ። እንኳን ፡ ትርጉም ፡ የበዛበት ፡ ግዕዙንም ፡ በቀጥታ ፡ ግዕዝ ፡ አዋቂ ፡ ቢያገኘው ፡ በትክክልና ፡ በግልጽ ፡ ለመረዳት ፡ ያዳግተዋል ።

፫ኛ ፡ የሰዕኔና ፡ የጸወንቲ ፡ ሕዝብ ።

አሁን ፡ ደግሞ ፡ ከአክሱም ፡ በሰሜን ፡ በኩል ፡ ስለአሉት ፡ ሰዕኔና ፡ ጸወንቲ ፡ የሚባሉትን ፡ ስላስገበረበት ፡ ትርጉም ፡ ሳይሆን ፡ ሙሴ ፡ ሊትማን ፡ ቍጥር ፡ 10 ስጥተው ፡ በመጽሐፋቸው ፡ ያወጡትን ፡ ጠቃሚ ፤ የግዕዝኛ ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ በሚቀጥለው ፡ እንመልከት ።

ሸ [፩] ዛፍ | ወልደ | (እለ) ሸ ዐሚያ | ብእሰየ |
 ፱ [ሐ] ሌን | ንጉሠ | እክሱም | ወዘ | ሕሜር |
 ፫ [ወ] ዘ | ረይዳን | ወዘ | ሰበእ | ወዘ | ሰል
 ፬ ሐን | ወዘ | ጽዮም | መዘ | ብጋ | ወዘ | ካሰ |
 ፭ [ወ] ልደ | መሕርም | ዘአይትመዋእ | ለ
 ፮ [ፀ] ር | ፀብሕ | ጸረኔ | መንግሥቶሙ | ኦ
 ፯ [ፋ] ን | ሶቤ | ገፍዐ(ኔ) | ወቀተ(ስ) ዩ | ነጋዳ
 ፰ [ተ] | ወእምዝ | ፀበእናሁ | ወእምቀዳ [ሚ] ፱ [ሸ] |
 ፱ ፈንውን | ሠራዊተ | ሰርዌ | መሐዛ | ወ
 ፲ ሰርዌ | ዳኳን | ወሰርዌ | ሐራ | ወለሊ
 ፲፩ ን | ተለውን | ወጎደርን | ምግባእ | መ
 ፲፪ ራድ | ዓላሃ | ወአውረርን | ሠራዊተ
 ፲፫ ን | ወቀተልም | ወዒወውም | ወመህረ
 ፲፬ ክም | ወቀተልን | ሰዕኔ | ወጸውንቲ |
 ፲፭ ወጊማ | ወዘሐተን | አርበዕቲ | እን
 ፲፮ ጋደ | ወአንዝን | አሊታሃ | ምስሌ | ክ
 ፲፯ ልኤ | ደቁ | ወኮን | ቅትለ | ዕድ | ዘእ | [ፋ]
 ፲፰ ን | ጸፂዩ | ወአንስት | ፂፂዩ | ወኮን | ፂፂዩ |
 ፲፱ ዓፄ | ዕድ | ወአንስት | ክበብ | ገዐ(ዝ) | ዕ
 ፳ ደ | ም | ወአንስት | ወደቁቅ | ፂፂዩ | ወ
 ፳፩ ኮን | ፂፂዩ | ምህርባ | ለህም | ፫፻፲፱፻፶፯
 ፳፪ ፲፯ | እንስሳ | ዐውድ | ፳፻፳፯ | ወተ
 ፳፫ መደጠ | ዳንን | ምስሌ | እሕዛቢሆሙ |
 ፳፬ ወተክለ | መንበረ | በዝየ | ሰዓደ | ወ
 ፳፭ አመ(ሕ) ፱ | ፀንም | ለዐባተር | ወለብሐ
 ፳፮ ር | ወለምደር | ለእመ | ፀዘ | ነውቶ | ወ
 ፳፯ ነቀሎ | ውኒቲ | ወብሐር | ወዘመደ | ለ
 ፳፰ ደትነቀል | ወይትነውት | አብሐር |
 ፳፱ ለይሚእ | ወቀፋኤ | እኩቲተ | ለመሕ
 ፴ [፱] ርም | ዘወለደሙ | ለህም | ፺ | ወዒፄ | ፺ |
 ፴

ምዕራፍ ፵ ::

የመጨረሻውና ፡ ትልቁ ፡ የዔዛና ፡ (አብርሃ) ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ-የፈ
ደል ፡ ማሻሻልና ፡ የሃይማኖት ፡ መለወጥ ።

እንደ ፡ ዔዛና ፡ የመሰለው ፡ ታላቅ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የግሪክ ፡ ወይም
 የሮማ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ የዜና ፡ መዋዕልና ፡ የታሪክ ፡ ጽሕፈት ፡
 በጥንቃቄና ፡ በደንብ ፡ የሚጻፍበት ፡ አገር ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ቢሆን ፡
 ፍር ፡ ዛሬ ፡ የዚህ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥታችን ፡ ታሪክ ፡ ብቻውን ፡ ከመቶ ፡
 ገጽ ፡ በላይ ፡ የሚሆን ፡ ሥፍራ ፡ ሊይዝ ፡ ይችላል ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ አክ
 ሱማዊው ፡ ጸሐፊ ፡ በጥንቃቄ ፡ ሳይጽፍለት ፡ ቀርቶ ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ ተጽፎ ፡
 ጦርነትና ፡ የዘመን ፡ ብዛት ፡ አጥፍቶት ፡ እንደሆነ ፡ አይታወቅም ፡ ከነዚህ ፡

ሐውልቶች ፡ ላይ ከተገኘው ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ደንበኛ ፡ ታሪክ ፡ የለውም ።
በዛሬ ፡ ጊዜ ፡ ለአብርሃ ፡ በገድሉ ፡ ውስጥ ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ታሪክ ፡ በግዕዝ ፡
በገኝም ፡ ከአውነተኛ ፡ ታሪክ ፡ ወደተረት ፡ የሚያዘነብል ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ።

ይህ ፡ ንጉሥ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ባነበብናቸው ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፎች ፡
ወደ ፡ ደቡብና ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሰሜን ፡ ምዕራብ ፡ ወደ ፡ በጅያ ፡ ወንድሞ
ቹን ፡ እየላከ ፡ ማስገበፋን ፡ እንደገለጸልን ፡ አሁን ፡ ደግሞ ፡ ራሱን ፡ በፊት ፡
የናፓታ ፡ በኋላ የመርዌ ፡ መንግሥት ፡ ይባል ፡ የነበረውን ፡ አሁን ፡ የአክሱም ፡
መንግሥት ፡ በገነበት ፡ ሰዓት ፡ ሶባ ፡ ኖባ ፡ የሚባለውን ፡ ዐረቦች ፡ አልዋሕ ፡
የሚሉትን ፡ የኑብያን ፡ መንግሥት ፡ እንዳስገበረ ፡ ይገልጻል ።

ይህ ፡ ሐውልት ፡ የዲዛናን ፡ ድል ፡ አድራጊነትና ፡ ግዛት ፡ ማስፋፋት ፡
ከመገለጹ ፡ ጋራ ፡ ላገርና ፡ ለሕዝብ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑ ፡ ሁለት ፡ ነገሮች ፡
ማሻሻሉን ፡ ያመለክተናል ።

፩ኛ—የርሱ ፡ የነገድ ፡ አባቶች ፡ ሳባውያን ፡ ከደቡብ ፡ ዐረብ ፡ ይዘው ፡
የመጡት ፡ ፊደላቸውና ፡ ከርሱ ፡ በኋላ ፡ የተተካው ፡ ግዕዝና ፡ ፊደል ፡ አናጋሪ ፡
ሳይኖረው ፡ ሀለሐመ ፡ ብቻ ፡ እየተባለ ፡ ሲሠራበት ፡ የቆየውን ፡ ለም
ሳሌ ፡ ዲዛና ፡ ንጉሠ ፡ አክሱም ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዐዘነ ፡ ታገሠ ፡ አክሱም ፡
ይባል የነበረውን ፡ አስቀርቶ ፡ በዘመኑ ወደፊት ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ እንደምና
ገኘው ፡ ሀ ሀ ሂ ሃ ፡ ፡ ለ ለ ሊ ላ ሌ እየተባለ ፡ አናጋሪ ፡ ነቀጣ ፡
መበጀቱንና ፡ ዲዛና ፡ ንጉሠ ፡ አክሱም ፡ እየተባለ ፡ እንዲጻፍና ፡ እንዲነ
በብ ፡ ማድረጉን ፡ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ በዚህ ፡ ሐውልት ፡ እንረዳለን ። ይሁን ፡
እንጂ ፡ ምንም ፡ ታሪክ ፡ ባይጠራቸው ፡ ሌሎች ፡ የቤተ ፡ ክህነትና ፡ የቤተ ፡ መንግሥት ፡
ሰዎች ፡ በዚህ ፡ በፊደልና ፡ በጽሑፍ ፡ ማሻሻል ፡ የደከሙ ፡ መኖራቸው ፡ የተረጋገጠ ፡
ነው ። ስለዚህ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በርሱ ፡ ዘመን ፡ በፈጸም ፡ የዚህ ፡ የፊደል ፡ መሻሻል
ምሥጋና ፡ ስማቸው ፡ ላልታወቀው ፡ ሊቃውንት ፡ ሊደርስ ፡ የሚገባ ፡ ነው ።

፪ኛ— ዲዛና ፡ በቀድሞዎቹ ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፎች ፡ መገመሪያ ፡ መሥመ
ሮች ፡ ላይ ፡ ዲዛና ፡ ወልደ ፡ አለግሜዳ ፡ ብእስየ ፡ ሐሌን ፡ ንጉሥ ፡ አክሱም ፡
. . . . ፡ ወልደ ፡ መሕርም ፡ ዘኢይትመዋዕ ፡ ለፀር ፡ እያለ ፡ መሕርም ፡
(በግሪክ ፡ አሬስ) ፡ የሚባለውን ፡ የአረማዊነት ፡ አምላኩን ፡ ይጠራ ፡ ነበር ።
በዚህ ፡ አሁን ፡ ወደፊታችን ፡ በምናገኘው ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ ግን ፡ ከመገመ
ሪያው ፡ መሥመር ፡ ላይ ፡ ። በኃይለ ፡ እግዚአ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ መዋኢ ፡
ለዘካነ ፡ ዲዛና ፡ ወልደ ፡ አለ ፡ ዓሜዳ ፡ . . . ፡ ብሎ ፡ በዕውነተኛው ፡ የሰ
ማይና ፡ የምድር ፡ አምላክ ፡ ይዠምርና ፡ የጦርነት ፡ ታሪኩን ፡ ይቀጥላል ። ስለ
ዚህ ፡ በዲዛና ፡ ጊዜ ፡ የፊደልና ፡ የጽሑፍ ፡ መሻሻል ፡ የግዛት ፡ መስፋፋት ፡
መደረጉን ፡ ከምንገነዘብበት ፡ ጋር ፡ በአባ ፡ ፍሬምናጦስ ፡ አማካይነት ፡ ክርስትና ፡
ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የገባው ፡ በዚህ ፡ በዲዛና ፡ (አብርሃ) ፡ ጊዜ ፡ መሆኑን እንረ

ዳለን ። ስለዚህ ፡ ወደፊት ፡ በሰፊው ፡ እንደምንገልጸው ፡ ታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ ክርስቲና ፡ በአብርሃና ፡ አጽብሐ ፡ ጊዜ ፡ መግባቱን ፡ የገለጸውን ፡ ይህ ፡ የሐውልት ጽሑፍ ፡ አረጋግጧል ።

ይኸን ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ ከነኤኖ ፡ ሊትማን ፡ በፊት ፡ ኤድዋርድ ፡ ሩፔል ፡ እንደ ፡ ኤው ፡ ቀጥሮ ፡ 1830-1834 ፡ ዓ ም ላይ ፡ ተመልክቶ ፡ ገልብጦት ፡ ነበር ። ቀጥሎም ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ እነጆሴፔ ፡ ሳፔቶ ፡ ከመረመሩት ፡ ወዲህ ፡ በዳግማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ ደጃዝማች ፡ ገብረ ፡ ሥላሴ ፡ የዓድዋና ፡ የአክሱም ፡ ገዥ በነበሩበት ፡ ዘመን ኤኖ ፡ ሊትማንና ፡ ጓደኞቹ ፡ ከጀርመን ፡ አገር ፡ ተልከው ፡ መጥተው ፡ በዩሃ ፡ በመጠራ ፡ በቆሃሂቶ ፡ በአክሱም ፡ ዙሪያ ፡ እየተዘዋወሩ ፡ ሐውልቶችንና ፡ በላያቸው ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ሲመረምሩ ፡ ይኸንንም ፡ በአናጋሪ ፡ ፊደል ፡ የተጻፈውን ፡ አግኝተው ፡ ገልብጠው ፡ አብራርተው ፡ በማላተም ፡ አራብተውታል ።

ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ብዙ ፡ ጸሐፊዎች ፡ ኮንቲ ፡ ሮሲኒ ፡ አልቤረር ፡ ካሜረር ፡ ዋላስ ፡ ባጅ ፡ ሌሎችም ፡ ሐውልቱንም ፡ እያዩ ፡ ከነሊትማን ፡ መጽሐፍም እየቀዱ ፡ በየመጽሐፋቸው ፡ አውጥተውታል ።

የዚህ ፡ ሐውልት ፡ ዋናው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የኖባ ፡ ኑብያ ፡ ሕዝብ ፡ ከተከዜ ፡ ወዲያ ፡ ያሉት ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ኖባ ፡ ሶባ ባርያ ፡ መንገዶቹን ፡ ኅሳን ፡ የሚባሉት ፡ ሸፍተው ፡ አንገዛም ፡ ስላሉት ፡ እነሱን ፡ ራሱ ፡ ተከታትሎ ፡ መፍጀቱን ፡ ጭፍሮቹንም ፡ እየላከ ፡ አስወግቶ ፡ ማስገባቱን ፤ ድል ፡ ባደረገበት ፡ በተከዜና ፡ በሌዳ ? ገርማ ፡ መካከል ፡ አንድ ፡ የድንጋይ ፡ ዙፋን ፡ ለአምላኩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መታሰቢያ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ ማሠራቱን ፡ ይገልጻል ። ከዚህ ፡ አያይዘ ፡ የማረከቸው ፡ የወንዶችና ፡ የሴቶች ፡ የከብት ፡ ቀጥሮ ፡ ይገኛል ። ከዚያ ፡ ለሰማያዊው ፡ አምላክ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ያሠራውን ፡ የመታሰቢያ ፡ መንበር ፡ የሚያፈርሰውን ፡ ሰው ፡ በረገመበት ፡ ቃል ፡ ይፈጽማል ። በዚህና ፡ በሌሎቹም ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፎች ለዛሬ ፡ ግዕዝ ፡ አዋቂ ፡ ስሕተት ፡ የሚመስሉ ፡ ቃላትና ፡ ፊደሎች ፡ ተጽፈው ፡ ይታያሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ በስሕተት ፡ ሳይሆን ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ይሠሩበት ፡ የነበረው ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ መሆኑን ፡ ገልጸን ፡ አሁን ፡ እነሆ ፡ በሊትማን ፡ መጽሐፍ ፡ በቀጥሮ ፡ 11 ፡ ተመድቦ ፡ የጎደለው ፡ በየቀንፉ ፡ ውስጥ ፡ ተሟልቶ ፡ የወጣውን ፡ የዚህን ፡ ሐውልት ፡ (ዙፋን) ፡ ጽሑፍ ፡ በቀጥታ ፡ እንመልከት ።

፩ [ባ] ኃይባ እግዚአብሔር ሰማይ [ዘበ] ሰማይ ጭፍሮቹ መጥኢ ለዘ ኮን ።
፪ [ዛ] ና፤ ወልደ (እሌ) ጀግናዎች በእስያ ሐ(ሌ)ገ፤ ንጉሠ እስራያል ወዘ ሕግ
፫ [ር] ወዘ ረይዳን፤ ወዘ ሳባ፤ ወዘ ስልሌን፤ ወዘ ጽያጥ፤ ወዘ ጥጋ፤ ወ
፬ [ዘ] ካሶ፤ ንጉሠ ነገሥት፤ ወልደ እ(ሰ)፤ [ዐግዳቤ] ዘእይት መጥኢ ለሐር
፭ [ባ] ንይባ እግዚአብሔር ሰማይ ዘመሀባ፤ እግዚአብሔር ዘሰ ዘልፍ ፍጹመ

፩
፪
፫
፬
፭
፮
፯
፰
፱
፲
፳
፴
፵
፶
፷
፸
፹
፺
፻
፻፩
፻፪
፻፫
፻፬
፻፭
፻፮
፻፯
፻፰
፻፱
፻፲
፻፳
፻፴
፻፵
፻፶
፻፷
፻፸
፻፹
፻፺
፻፻
፻፻፩
፻፻፪
፻፻፫
፻፻፬
፻፻፭
፻፻፮
፻፻፯
፻፻፰
፻፻፱
፻፻፲
፻፻፳
፻፻፴
፻፻፵
፻፻፶
፻፻፷
፻፻፸
፻፻፹

[ይንግሥ] ዘአይትመዋእ ስዐር| ቅድሚያ አይቀም [ፀር]ወደጎራየ
አይትሉ| ፀር| በጎይለ| እግዚአ ኩሉ| ፀበእኩ| ናባ ሶቤ አዕረር| [፩]
[አ] ሕዛብ ናባ ሶቤ| ተመክሐ| ወኢይይለወ| እምተከዘ| ይቤ እሕዘ
[ባ] ናባ ሶቤ ፲፭፬ እሕዛብ| መንጉርቶ| ወጎባ| ወባርቶ| ወጸሊም
[ባ] ብእ፣ ቀይሕ| ፀብእ| ወአማሰጎ| ከዕባ| ወሥልብ| ለመሐላላ| [ወኢ]
አሳሪሞ| ይቶትል| እግዋሪሀ| ወተንባእን| ወሐቀሪቶን| [፩] [ፈገ]
ውኩ| ሎቲ ይሰምዕም| ሄደሙ| ወበርበርሙ| ንዋዮሙ| ወስረቆሙ ።
[ኩ] ደንዎሙ| ሶቤ| ልኢሳየን| ኢስምዕን| ወእባዮ| ንዳን| ወሐመየ|
ወተጎለረ| እምዝ| ፀበእኩዎሙ| ወተንወእኩ| በኃይባ| እግዚአ
ብሔር| ወቅተልኩ| በተከዘ| በመዕደት| ከመልኩ| ወእምክ ጎጭ| ወ
ኢቆሙ| ወተለውኩ| ወትጎ| ስሥራ| ወስሉስ| መዋዕለ| ጃቦ| እንዘ| እ
ቀተሎ| ወእዲውዎ| ወእመሀርህ| በውእይ| ንደርኩ| እንዘ| ዓባ| ወ
ምሀርካ| ደገብእ| እሕዛብየ| ዘወረረ| እንዘ| አውዲ| አሁን-ሪሀ|
ዘንደቅ| ወዘ| ሐወር| ወይበርብሩ| እክሎ| ወብርቶ| ወንጸኖ| ወና[ሕ]
ሶ| ወደማሰን| ወዕለ| አብዮቲህ| ወመዛግብት| እክል| ወውጥ| ወያ|
ዳድፍዎ| ወስተ| ፈለገ| ሴዳ| ወብዙን| ዘምተ| በውስተ| [፩] ማይ| ዘአይ|
አምር| ጎልቆ| ወእንዘ| እሕማሪሆሙ| ያስጥሙ| እንዘ| ምልእ| ሰብ
እ| ወስቲቲ| ኦንስት| ወዕደ| ወዲውኩ| መገብተ| ከሌኤተ| [፩] እስ
መጽአ| አዕይንተ| እንዘ| ይጸዕን| አርኩባተ| ወእስማቲሆሙ|
ይሰካ| [፩] በጉሉ [፩] |ወእንገቤናዊ| ካብረ| [፩] ወእለ ሞቲ መገብት|
ደኖን [፩] ደገ። [፩] እንዘ [፩] ሐዋራ [፩] ክርከራ [፩] ማሪሆሙ [፩] |አቆ|
ሰለ| ወሰለብዎ| ቅዳይ| ብሩር| ወሕቀተ| ወርቅ| ኮጎ| መገብተ| እለ|
ሞቲ [፩] ወማረ| [፩] ወበጸሕኩ| ካሰ| እንዘ| እቀትሎሙ| ወእይ [ው] ዎሙ| በ
መንበርተ| አፍላግ| ዘሴዳ| ወተከዘ| ወበሳኒተ| በጸሕኩ ፈነወ
[ኩ] መራይ| ሰርዌ| መሐዛ| ወበርዌ ሐራ ወይመወ| ወረልሐ| ወጽራን|
[መ] ለዕልተ| ሴዳ| አህጉር| ንደቅ| ወዘ| ሐወር| አስማተ| አህጉሪህ|
ዘንደቅ| አልዋ| [፩] ይር| [፩] ወቀተሉ| ወዲወወ| ወእጽደፋ| ወስቲቲ|
ማይ| ወዳንጎ| አተወ| አፍሪሆሙ| ፀርሙ| ወመዌአሙ| በኃይባ| ን [ግ]
[ዚ] እ| ብሔር| ወእምሪህ| ፈነውኩ| ሰርዌ| ሐሌን| ወስርዌ| ለኩን| ወ
ሰርዌ| ሰራት| ወረልሐ| ወጽራን| መትሕተ| ሴዳ| አህጉሪ ናባ| ዘ
ሐወር| ፀ| ንጉሥ| [፩] አህጉሪ ንደቅ| (?) ቅ| ከካሰ| ዘኖባ| ንሥእ| ተቢቶ [፩]
ፍርቶቲ| [፩] ወበጽሐ| እስክ| ደወለ ናባ| ቅይህ| ወዳንጎ| አተወ| እ
ሕዛብየ| ዓውዎሙ| ወቀተሎሙ| ወመሀረኩሙ| በጎይለ|
እግዚአ ሰማይ| ወተክልኩ| መንበረ| ወስቲቲ| መንበርተ| አፍላግ| ዘሴዳ| ወ
ዘተከዘ| አንጻር| ሀገረ| ንደቅ| ዘውስወ| ዘደሴት| ዘመሀበኒ| እ
ግዚአ ሰማይ| ዓባ| ዕድ| ጀገፀ| ዓባ| ኦንስት| ጀገገ፤ ኮጎ| ጀገጸዘ
ወቅትለ| ዕድ| ጀገፀ| ቅትለ| ኦንስት| ወደቁቅ| ጀገጸ| [፩] ኮጎ| ጂጂ
፻፳| ወኮጎ| ዓባ| ወቅትል| ፲፻፲፻፹፯| ወምሀርከ| ለሆም| ፪፻፳፻
፻| [፩] ወባግዕ| ጃ፻፲፻፶፯| ወተክልኩ| መንበረ| በዝየ| በሠይ| በጎይ
ለ| እግዚአ ሰማይ| ዘውእቲ| ካርዳአን| ወመሀበኒ| መንግሥተ| እ
ግዚአ ሰማይ| የጽጎሰ| መንግሥትየ| ወከመ| የም| ሞለ| ሊተ| ፀርየ [፩]
ላይማሰ ሊተ| ወእይ| ሐርኩ| ከመ| የም| ሞለ| ሊተ| ወእንየ| ሊተ| ፀ
ርየ| በጽድቅ ወበርትዕ እንዘ| ኢእጫምዕ| እሕዛብ| ወአመሕዕ
ን| ዘመንበረ| ዘተክልኩ| ለእግዚአ ሰማይ| ዘአንገወን| ወላም
ድር| ዘይጸውር| ለእመቤ| ዘንቀሎ| ወአማሰኖ| ወንወቶ| ወእቶ| ወ
ዘመዳ| ይሠረ [ው] ወይትንቀል| እብሔር| ይሠረወ| ወተክልኩ| ዘመ
ንበረ| በጎይለ| እግዚአ ሰማይ|

ደግሞ : ከመርዌ : የተገኘ : በጥቁር : ደንጋይ : ላይ : የተቀረጸ : የሐውልት :
 ጽሑፍ : አለ ። ፊደሉና : ጽሑፉ : የግሪክ : ፊደልና : ቋንቋ : ነው ። ይኸም : ጽሑፍ :
 ከጊዜ : ብዛት : የተነሣ : ከላይና : ከታች : ከጎንና : ከጎን : ጠፍቶ : የመካከሉ :
 ብቻ : ቀርቷል : ጽሑፎቹ : የሠረዙበት : በ፲፬ : መሥመር : ላይ ነው ። ይኸም : ሐው-
 ልት : የተቀረጸው : የፀረብ : አገር : ከገበረ በኋላ : ነው ። የመርዌውን : አገር : የአክ-
 ሱም : ንጉሥ : በጦርነት : ማስገበሩን : የነዚያን : የጣዖት : መቀደሶቻቸውን :
 ከተማቸውን : ማፍረሱን : ምርኮ : መማረኩንና : ለራሱ : አማልክት : ያቀረበውን :
 ስጦታና : ምሥጋና : ይናገራል ። ንጉሠ : ግን : የአክሱም : ንጉሥ : መሆኑ :
 ሲታወቅ : አፈላስ : ወይም : ዒዛና : ወይም : የትኛው : መሆኑ : አልታወቀም ።

የቀሩት : የሐውልቶች : ጽሑፍ : ግን : አንባቢ : በትክክል : እንደሚመለከተው :
 ፣ዒዛና : ወልደ : አለግሚዳ : ብአስየ : ሐሌን : ንጉሠ : አክሱም : ወዘሕሜር : ወዘረ-
 ይዳን : ወዘሰበአ : ወዘሰልሔን እያለ : ስለሚገኘው : የዒዛና : መሆናቸው :
 አያጠራጥርም ። እነዚህ : ሁሉ : የአገሌ : አገር : ንጉሥ : እያለ : የሚጠራባቸው :
 አገሮች : ግማሾቹ : በኢትዮጵያ : (በአክሱም) ዙሪያ : ግማሾቹ : ከኤርትራ :
 ባሕር : ማዶ : በፀረብ : አገር : ያሉ : ናቸው ።

ለ ም ሳ ሴ ።

፩ኛ	ሀ-ሕሜር : (ሐሜር) ሂሚያሪት :	} በደቡብ : ግራብ : ለየብቻ : ተከ ፋፍለው : የሚኖሩ : በዘመኑ : የገ ዛቸው : አገሮች : ናቸው : (ከርታ : ተመልክት ፤)
	ለ-ሐበሳት : (አበሻ) (1)	
	ሐ-ራይዳን ፤	
	መ-ሳባ : (1)	
	ሠ-ስልሔን ፤	

፪ኛ ሀ- (ዲ-ሲ-) ጽያም : ከአክሱም : በደቡብ : ምሥራቅ : በኩል : የሚ-
 ኖሩ : የልዩ : ልዩ : ነገዶች : ጠቅላላ : ስም ፤
 ለ- ብጋ : (በጅያ)- በኢትዮጵያ : ሰሜን : ምዕራብ : እስከ : ግብፅ ፤
 ዳርቻ : የሚኖር : የበረከተና : ብዛቱና : ወረራው : የሚያስፈራ :
 ሕዝብ ፤
 ሐ- ካሱ : ካሽ : ኩሽ - ከበጂያ : በስተደቡብ : ከአትባራ : ወዲህና :
 ወዲያ : የሚኖሩ : የቀድሞው : የናፓታና : የመርዌ : መንግሥት :
 የነበሩት : ሕዝቦች : ናቸው ።

መ- በመጨረሻ : ሳባ : ኖባ : የሚለው : ኑብያን : ነው ።
 እንግዲህ : ያረብን : አገር : ለመዝገብ : ጊዜ : በመላ : አፈላስ : ማስገበሩ ።

(1) በአክሱም : ደቡብ : ያሉ : ነገዶች : ከዚያ : የመውትም : ሀበሳት ።
 (2) ሳባ : በፀረብ ፤ በኑብያም ፤ በኢትዮጵያም ፤ (አክሱም) ፤ ውስጥ : አለ ።

ስለአዳሊስ ፡ ሐውልት ፡ በጻፍንለት ፡ ላይ ፡ ተጠቅሷል ። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ደግሞ ፡ በመካከሉ ፡ እየሸፈቱ፡ ነፃነታቸውን ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ቢይዙም ፡ ዒዛናና ፡ ተከታዮቹ ፡ እነዚህን ፡ አገሮች ፡ ሲጠሩባቸውና ፡ ሲወያሉባቸው ፡ ሳረዋል። ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በእለ፡ ዓሜሪካ ፡ (የዒዛና ፡ አባት ፡ ባልሆነው ፡) በተከታዩ ፡ ጊዜ ፡ ሸፍተው ፡ ነፃነታቸውን ፡ ይዘው ፡ ሲኖሩ ፡ ከሌብ ፡ መልሶ ፡ መያዙን ፡ ወደፊት ፡ እንመለከታለን ።

ዒዛና ፡ እስካሁን ፡ የተገኙት ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፎች ፡ እንደሚያስረዱት ፡ ራሱ ፡ ግዛቱን ፡ ለማስፋፋት ፡ በኑብያ ፡ በዐረብ ፡ ከሚያደርገው ፡ ጦርነት ፡ በቀር ፡ ተገዥዎቹ ፡ ሆነው፤ እየሸፈቱበት ፡ የተዋጋቸውና ፡ ጦር ፡ እየላከ ፡ ያስወጋቸው ፡ አገሮች ፡ በጅያ ፡ አንዛት ፡ እንደዚሁም ፡ በተከዜና ፡ በአትባራ ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ የሚገኙት ፡ የሐውልቱ ፡ ጽሑፍ ፡ ባልተጣራ ፡ መንገድ ፡ ወይም ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ስማቸው ፡ የሚጠቀሳቸው ፡ አገሮች ፡ ናቸው ።

ከዚህም ፡ ሁሉ ፡ ጋር ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንደመለከትነው ፡ በአብርሃ ፡ ዘመን ፡ የጽሑፍ ፡ መሻሻል ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ የሃይማኖት ፡ መለወጥ ፡ ተደርጓል ። ክብረ ፡ ነገሥቱም ፡ ገድሉም ፡ ስንክግሩም ፡ ሁሉ ፡ ክርስትና ፡ በአብርሃና ፡ በአጽብሐ ፡ ጊዜ ፡ መግባቱን ፡ አረጋግጠዋል ። የሐውልቶቹም ፡ ጽሑፎች ፡ የፊተኞቹ ፡ የቀድሞውን ፡ ያባቶቹን ፡ አማልክት ፡ አስታር ፡ ምድር ፡ ባሕር ፡ እያሉ ፡ ይልቁንም ፡ የግሉን ፡ ወይም ፡ ብእስየ ፡ ሐሴን ፡ የሐሴን ፡ ወገን ፡ እያለ ፡ የሚጠራውን ፡ የርሱን ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ አምላክ ፡ መሕርምን ፡ የጨረቃን ፡ አምላክ ፡ ሲገልጹ ፡ ይህ ፡ የመጨረሻው ፡ ትልቁና ፡ ዋናው ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ያነበብነው ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ «በኃይለ ፡ እግዚአ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ መዋኢ» እያለ ፡ በመሕርም ፡ ፈንታ ፡ እውነተኛውን ፡ አምላክ ፡ ሲያደርግ ፡ የክብረ ፡ ነገሥቱን ፡ ንግግር ፡ ያጸድቃል ። ቀጥሎም ፡ ወደፊት ፡ ዝርዝሩን ፡ ሁኔታ ፡ እንደምናገኘው ፡ የሮማው ፡ ንጉሥ ፡ ቀንስጣ ፡ አባ ፡ አትናቴዎስ ፡ የላከውን ፡ ፍሬምናጠስን ፡ አትቀበሉ ፡ መልሳችሁ ፡ ወደእስክንድርያ ፡ ላኩትና ፡ የቤተ ፡ ክህነትን ፡ ሕግ ፡ ከአባ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ይማር ፡ ብሎ ፡ ለዒዛና ፡ (አብርሃ) ፡ ፍ ፡ ለሳይዛና ፡ (አጽብሐ) ፡ የጻፈው ፡ ደብዳቤ ፡ ክርስትና ፡ በእርግጥ ፡ በአብርሃ ፡ ጊዜ ፡ መግባቱን ፡ ይበልጥ ፡ ያረጋግጣል ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ የምንመለከተው ፡ ክብረ ፡ ነገሥቱና ፡ ገድሉ ፡ ሁሉ ፡ አብርሃንና ፡ አጽብሐን ፡ ወንድማማቾቹን ፡ በእኩልነት ፡ በስምምነት ፡ በፍቅር ፡ አብረው ፡ ይገዙ ፡ ነበር ፡ ስለሚለው ፡ ጉዳይ ፡ ነው ። ሁለቱ ፡ ወንድማማቾች ፡ በፍቅርና ፡ በስምምነት ፡ አብረው ፡ መግዛታቸው ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ይኸንንም ፡ እንደታሪክ ፡ ነገሥቱ ፡ የሚያረጋግጥልን ፡ ወደፊት ፡ የሚገኘው ፡ የቀንስጣ ፡ ደብዳቤ ፡ ነው ። ይህ ፡ የሮማ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ስለፍሬምናጠስ ፡ ጉዳይ ፡ ደብዳቤ ፡ ሲጽፍላቸው ፡ «ከሺክቶርዩስ ፡ ከስታንስዩስ ፡ ማክሲሙስ ፡ አውግስጦስ ፡ ለአይዛናና ፡ ለሳይዛና ፡ (ለአብርሃና ፡ ለአጽብሐ) ፡ ፡ ብሎ ፡ ይዠጥና ፡ ጉዳዩን ፡ ሲጨርስ ፡ «የተከበራችሁ ፡ ወንድሞቹ ፡ ሆይ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይጠብቃችሁ» ፡ በማለት ፡ ደብዳቤ

ውን ፡ ይዘጋል ። ይህ ፡ አገጋገር ፡ የመጨረሻው ፡ ትልቁ ፡ የሮማ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የአክሱሞቹን ፡ እነዚህን ፡ ነገሥታት ፡ በአክብሮትና ፡ በአኩልነት ፡ መመልከቱን ፡ የመገመሪያው ፡ ደግሞ ፡ ለአይዛናና ፡ ለሳይዛና ፡ ሲል ፡ እንደታሪክ ፡ ነገሥታችን ፡ ሁለቱ ፡ ባንድነት ፡ መግዛታቸውን ፡ ያስገነዝባናል ።

ነገር ፡ ግን ፡ የሐውልቶቹ ፡ ጽሑፍና ፡ የጦርነቱ ፡ ታሪክ ፡ አብርሃን ፡ የበላይ ፡ አጽብሐን ፡ የበታች ፡ ይኸውም ፡ ቢቀር ፡ ታላቅና ፡ ታናሽ ፡ ያስመስላቸዋል ። በሐውልቱ ፡ ጽሑፍ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ የአብርሃ ፡ መሪነት ፡ ድል ፡ አድራጊነት ፡ ሲታወቅ ፡ በያለበት ፡ ሠርዌ ፡ መሐዛ/ ፡ ወሠርዌ ፡ ዳጋን/ ፡ ወሠርዌ ፡ ሐራ/ ፡ የሚባሉትን ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ ወይም ፡ ክፍሎች ፡ በያለበት ፡ መላኩ ፡ ሲገልጽ ፡ አጽብሐ ፡ (ሳይዛና) ፡ እንደ ፡ አዝማች ፡ መላኩ ፡ እንጂ ፡ ጎን ፡ ለጎን ፡ ከአብርሃ ፡ ጋር ፡ መላኩና ፡ ማዘዙ ፡ ተጽፎ ፡ አይገኝም ። ዔዛና ፡ (አብርሃ) ፡ በንግግሩ ፡ ላክን ፡ አስወጋን ፡ መታን ፡ . . . እያለ ፡ በብዛት ፡ ሲናገር ፡ በንጉሣዊ ፡ ንግግር ፡ መግለጹ ፡ ይሁን ፡ ወይም ፡ ከራሱ ፡ ጋር ፡ ወንድሙን ፡ አጽብሐን ፡ መጨመሩ ፡ ይሁን ፡ አይታወቅም ።

የሮማ ፡ መንግሥት ፡ አመሠራረት ።

ምዕራፍ ፡ ፵፩ ።

ወደፊት ፡ በሚመጡት ፡ ምዕራፍች ፡ መካከል ፡ በአብርሃና ፡ በአጽብሐ ፡ በካሌብና ፡ በሀገረ ፡ ናግራን ፡ ጦርነት ፡ ምክንያት ፡ የሮማውያንና ፡ የቀስጥንጥንያ ፡ ነገሥታት ፡ መጠቀሳቸው ፡ አይቀርም ። እንደዚሁም ፡ በብዙ ፡ ረገድ ፡ የሮም ፡ (የቀስጥንጥንያ) ፡ መንግሥት ፡ ከአክሱም ፡ መንግሥት ፡ ቤተ ፡ ክህነቱ ፡ ከቤተ ፡ ክህነታችን ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ስለአለው ፡ በማናቸውም ፡ ረገድ ፡ የሮማ ፡ መንግሥት ፡ ነገሥታት ፡ በሚቀጥለው ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ መነሣታቸው ፡ የማይቀር ፡ ስለሆነ ፡ ቀድሞ ፡ በናፓታውና ፡ በመርዌ ፡ መንግሥት ፡ የግብፅን ፡ የአሶርንና ፡ የባቢሎንን ፡ የፋርስንና ፡ የግሪክን ፡ መንግሥታት ፡ ታሪክ ፡ በጭሩ ፡ እንደጻፍን ፡ አሁን ፡ ደግሞ ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ የገነኑን ፡ የሮማን ፡ መንግሥት ፡ ከአብርሃ ፡ ታሪክ ፡ ወደኋላ ፡ ተመልሰን ፡ አጭር ፡ ታሪኩን ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ እንመልከት ።

ከመሠረቱ ፡ የሮማ ፡ ወይም ፡ የኢጣሊያ ፡ ሕዝብ ፡ አንዳገራችንም ፡ እንደሌለውም ፡ ሕዝብ ፡ ኡምቦሪ ፡ ሊጉሪ ፡ ኤትሩስኪ ፡ ኢታሊቺ... ፡ በሚባሉ ፡ የዘር ፡ ነገዶች ፡ የተከፋፈለና ፡ እርሱ ፡ በርሱ ፡ የተቀያየጠ ፡ ነው ። ከነዚህ ፡ ሊጉሪ ፡ የሚባሉት ፡ ከኤስፓኝ ፡ መጥተው ፡ በምዕራብ ፡ በኩል ፡ ሲቀመጡ ፡ የቀሩት ፡ አብዛኞቹ ፡ ከምሥራቅ ፡ ከግሪክ ፡ አገር ፡ ከሰሜን ፡ ከዳኑብ ፡ ወንዝ ፡ እየፈለቁ ፡ መጥተው ፡ የተቀመጡ ፡ ናቸው ፡ ስለዚህ ፡ በነርሱ ፡ መካከል ፡ የፈንቂና ፡ የግሪክ ፡ ዘር ፡ ተደባልቆ ፡ ይገኝበታል ።

የማንም ፡ መንግሥት ፡ ታሪክ ፡ እንደሚዠናገረው ፡ የአክሱሞቹ ፡ በአርዌ ፡ እንደዠመረ ፡ የነርሱም ፡ ታሪክ ፡ ልብ ፡ ወለድና ፡ ተረት ፡ በመሰለ ፡ ታሪክ ፡ እንደዚህ ፡ ሲል ፡ ይዠምራል ። “ሲልቪያ ፡ የምትባለው ፡ የአልባ ፡ (አልባንያ)

የንጉሥ ፡ ልጅ ፡ የቀድሞው ፡ ባሏ ፡ አሙሊዎ ፡ ልጅ ፡ ላትወልድለት ፡ በመቅ
ረቷ ፡ ከአባረራት ፡ በኋላ ፡ በግሪክና ፡ በሮማውያን ፡ ዘንድ ፡ የጦርነት ፡ አምላክ ፡ ከሚ
ባለው ፡ ከማርስ ፡ (አሬስ) ፡ ሬሞንና ፡ ሮሞሎስን ፡ መንታ ፡ ወለደች ። የቀድሞ ፡ ባሏ ፡
ይኸን ፡ በወቀ ፡ ጊዜ ፡ ተቆጥቶ ፡ እነዚህን ፡ መንታ ፡ ወንድማማቾች ፡ እንዲሞቱ ፡
እቲሼሬ ፡ ወንዝ ፡ ጣላቸው ፡ እናትዮብንም ፡ ከነሕይወቷ ፡ አስቀብሮ ፡ ገደላት ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ፆቱ ፡ ወንድማማች ፡ ከባሕር ፡ ወጥተው ፡ በሮማውያን ፡ ዘንድ
የተቀደሰች ፡ አውሬ ፡ የምትባለውን የተኩላ ፡ ጡት ፡ እየጠቡ ፡ አደጉ ። በኋላም ፡
ፋውስቶሎን ፡ የሚባል ፡ እረኛ ፡ ከተኩላዬቱ ፡ ወስዶ ፡ አሳደጋቸው ። ካደጉ ፡ በኋላ
የናታቸውንና ፡ የነርሱን ፡ ታሪክ ፡ አጥንተው ፡ ደመኛቸውን ፡ ገድለው ፡ የሮማን ፡
ከተማ ፡ እንደኤውሮፓ ፡ ቁጥር ፡ በ፯፻፶፫ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በሬት ፡
መሠረቱ ። ነገር ፡ ግን ፡ በኋላ ፡ በከተማው ፡ ባለቤትነት ፡ ወይም ፡ እንደሌሎቹ ፡
አተራረክ ፡ ለሮማ ፡ ከተማ ፡ ሥያሜ ፡ በመስጠት ፡ የተነሣ ፡ በእነዚህ ፡ በወንድማ
ማቾቹ መካከል ፡ ጠብና ፡ ክርክር ሆነ ። ከዕለታት ፡ ፩ቀን ፡ ሬሞ እተሠራው ፡ ቅጥር ፡
ላይ ፡ ወጥቶ ፡ ወደውስጥ ፡ እየዘለለ ፡ „ከውጭ ፡ ጠላት ፡ መጥቶ ፡ እንደዚህ ፡ ዘሎ ፡
ቢገባ እንደት ፡ ታደርገዋለህ ፡ “ ብሎ ፡ ሲቀልድ ፡ «እንደዚህ ፡ ዘሎ ፡ ሲገባ ፡ እን
ደዚህ ፡ እንድለዋለሁ» ፡ ብሎ ፡ ሮሞሎስ ፡ ወንድሙን ፡ ሬሞን ፡ አምርሮ ፡ ገደለውና ፡
ብቻውን ፡ የመዝገመሪያው ፡ የሮማ ፡ ንጉሥ ፡ ሆነ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ይልቁንም ፡ ከወደመዝገመሪያው ፡ ወገን ፡ ያለው ፡ የጦ
ርነት ፡ አምላክና ፡ የሲልቢያ ፡ ግንኙነት ፡ የነሮሞሎ ፡ ልደት ፡ የሕፃናቱ ፡ እባሕር ፡
መጣልና ፡ ከዚያ ፡ ወጥቶ ፡ በተኩላ ፡ ጡት ፡ ማደግ ፡ ካገራችን ፡ ከአርዌው ፡ ንጉ
ሥና ፡ ከገብገቦ ፡ ጋር ፡ የሚመሳሰል ፡ ተረታዊ ፡ ታሪክ ፡ ነው ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የሮማ ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ መመሥረትና ፡ በመዝገመሪያም ፡ ሮማ
በነገሥታት ፡ መገዛቷ ፡ እርግጥ ፡ ነው ። ከሮሞሎ ፡ በኋላ ፡ ሰባት ፡ የሚሆኑ ፡ ነገሥ
ታት ፡ ከተከታተሉ ፡ በኋላ ፡ የሮማ ፡ ሕዝብ ፡ የነገሥታቱን ፡ አገዛዝ ፡ ስለጠላ ፡
ለውጦ ፡ የሬፑብሊክ ፡ መንግሥት ፡ በ፭፻ ፡ ዓመት ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በሬት፡አቆመ።
የሮማ ፡ ሕዝብ ፡ ከግሪክ ፡ ጋር ፡ የዘር ፡ መደባለቅ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ለሥልጣኔ ፡
ለፍልስፍና ፡ ብርሃን ፡ ከሆነችው ፡ ከግሪክ ፡ ብዙ ፡ ዕውቀት ፡ ቀድቶ ፡ ወስዶ ፡ ስለነበረ ፡
የሮማ ፡ የሬፑብሊክ ፡ መንግሥት መሬዎች ፡ ከግሪኮች ፡ ውድቀትና ከእስክንድር ፡
ሞት ፡ ወዲህ ፡ በቶሎ ፡ ተነሥተው ፡ ኃያል ፡ ሆኑ ፡ በሬፑብሊኩ ፡ መንግሥት ፡
ውስጥ ፡ ኃያልና ፡ ስመ ፡ ጥሩ ፡ የሆኑ መሬዎች ፡ ተነሡ ፤ ከነዚህም ፡ ዋነኞቹ ፡
ከሚሎስ ፤ ማሪዎስ ፤ ሲላ ፤ ሺፒዮኔ ፤ ፖምፔዎ ፡ ክራሱስ ፤ ዩልዮስ ፡ ቄሣር ፡
ናቸው ፡ እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ በየዘመናቸው ፡ አላይ ፡ ስማቸውን ፡ የዘረዘርነውን ፡ ልዩ ፡
ልዩ ፡ የራሳቸውን ፡ ነገድ ፡ ሰብስበው ፡ አንድነት ፡ አድርገው ፡ የውስጥ ፡ አስ
ተዳደራቸውንና ፡ አንድነታቸውን ከአጸኑ ፡ በኋላ ፡ በዙሪያቸው ፡ የሚገኙትን ፡
የፈረንሳዊን ፡ የኤስፓኝን ፡ የፖርቱጋልን ፡ የእንግሊዝን ፡ የዩጎስላቪን ፡ የግሪክን ፡
አገር እየወረሩ ፡ የሮማን ፡ ግዛት ፡ ሰፊና ፡ ኃያል ፡ አደረጉት ፡ በኋላም ፡ ከዩል

ዮስ : ቁጣርና : ከፖምፔ : የተረፈውን : የአኖሪካ : ሰሜንን : ዛሬ : ማርክ : ቱኒዝ : አልጀሪ : የሚባሉትን : ያን : ጊዜ : ማውሪታንያ : ኑሚዲያ : ክርታኸር : የሚባሉትን : የሲሬናይክን(ሊቢያ) የግብፅን ግዛቶች፤ በምሥራቅ : የአንጾኪያን : የሶርያን : የባቢሎንን : ግዛት : እነፖምፔ : እነዩልዮስ : ቁሳር : እነማርቆስ : እንጦንዮስ : እነአውግስጦስ : እነብሩቱስ : አስፋፋተው : አስገብሩት። ሁሉም : በጦር : ኃይል : ሲገብርና : ሲገዛ : እስከ : መጨረሻ : ግዛት : እውስን : ላይ : ሆነው : አንገዛም : ብለው : ያወኩ : ከሰሜን : የጀርመን : ዘሮች : ከምሥራቅ : ፋርሶች : ብቻ : ናቸው ።

ስለዚህ : አሁን : በግብፅ : ገዥዎች : ሆነው : ሲያስተዳድሩ : የኖሩት : የጥቶላ ሚውስ : (በጥሊሞስ) : ወገኖች : እንደምን : በሮማውያኖች : ተሸንፈው : እንደለቀቁ በሚቀጥለው : ምዕራፍ : እንመልከት ።

ም ዕ ራ ፍ : ፵፪ ።

በግብፅ : የበጥሊሞስ : (ጥቶላሚውስ) : ሥርወ : መንግሥት : የነገሥታቱ ዝርዝር — የዩልዮስ : ቁጣርና : የክሌዎፓትር : ግንኙነት-የማርቆስ : እንጦንዮስ : (ማርክ አንቷን) : ና የክሌዎፓትር : ፍቅር : — የአውግስጦስና : የእንጦንዮስ : ጦርነት - የክሌዎፓትርና : የእንጦንዮስ : ፍጻሜ ።

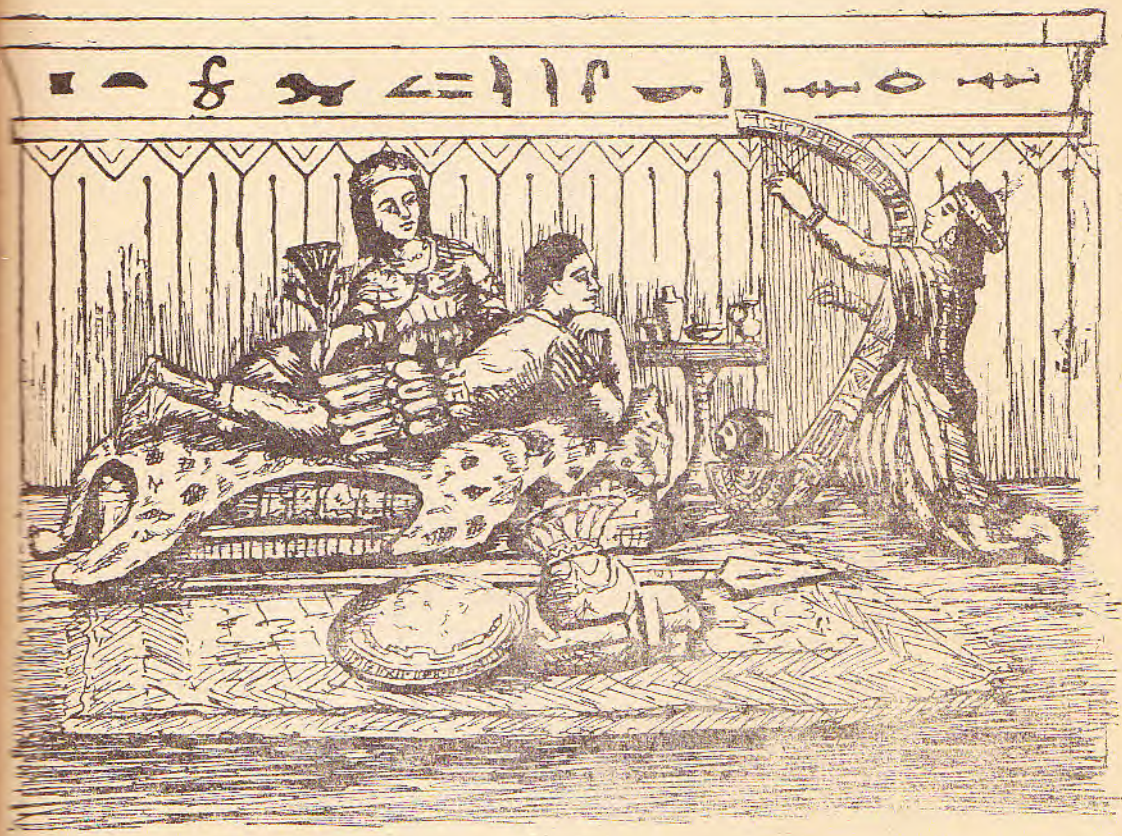
ከዚህ : በሬት : እንዳመለከትነው : ከትልቁ : እስክንድር : ሞት : ወዲህ : ግብፅና : አካባቢው : ለእስክንድር : የጦር : አለቃ : ለጥቶላሚውስ : ስለተሰጠ : በርሱ ገጥማሪነት : የርሱ : ዘሮች : በግብፅ : ዙፋን : እየተከታተሉ : ይገዙ : ዝምር ። ስማቸውና : ተርታቸው : የገዙበት : ዘመን : ከዚህ : እንደሚከተለው : ይሆናል ። ሬልጅስ : አርሂዲና : አሌክሳንድር : ኤጎስ : አገዛዛቸው : የስም : ብቻ : ስለሆነ : በትክክል : መግዛት : ከዝመረው : ከሶተር : እንገምር ።

ተርታ	ስምና : አንዳንድ : ልዩ : ሥራ :	የግዛት : ዘመን : ከክርስትና : በሬት :
፩ኛ	ጥቶላሚውስ : ሶተር : እስክንድር : የመሠረታትን : እስክንድርያን : በብዙ : ሕንፃ : አስጊጦ : የሊቃውንት : መደብር : እንድትሆን : አድርጎ : ቤተ : መጻሕፍትን : ከፊተ ። ጥቶላሚውስ : ማለት : ትርጓሜው : ተዋጊ : ማለት : ነው : ሶተር : ማለት : አዳኙ : ማለት : ነው ። ትልቁ : እስክንድር : በእስያ : ሲዋጋ : ከሞት : አዳነው : ስለሚባል ።	311-285
፪ኛ	ጥቶላሚውስ : ሬላዶልፍ : የሰሙ : ትርጓሜ : ወንድሙን : ወዳድ : ባገር : አገዛዝ : በጣም : የተመሰገነ : ነው ። ከዚህ : በሬት : እንዳልነው : ሰብዓ : የሚሆኑ : የአይሁድ : ሊቃውንት : መርጦ : ብሉይን : ከዕብራይስጥ : ወደግሪክ : አስ	

ክሌዎፓትር ፡ ፯ኛዬቱ ፡ ዘሯ ፡ ከነዚህ ፡ ከግሪኮቹ ፡ ከነፕቶሎሚውስ ፡ የመጣ ፡ ነው ፡ ክሌዎፓትር ፡ ፩ኛዬቱ ፡ የፕቶሎሚውስ ፡ ኤፒፋን ፡ ሚስት ፡ ነበረች ፡ እንደ ዚህም ፡ እስከ ፡ ፩ኛ ፡ የሆኑት ፡ ለቀሩት ፡ ሚስትም ፡ ሞግዚትም ፡ እሳትም ፡ እየሆኑ ፡ ሲያስተዳድሩ ፡ ኖረው ፡ አሁን ፡ እስድስተኛዋ ፡ ክሌዎፓትር ፡ ላይ ፡ መድረሱ ፡ ነው ።

እርሷም ፡ በመልኳ ፡ ውበትና ፡ በሥራዋ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ በዓለም ፡ የተደነቀች ፡ ሆናለች ። ፓስካል ፡ የሚባለው ፡ የፈረንሳዊ ፡ ሊቅ ፡ «ፓንሴ» ፡ በሚባለው ፡ መጽሐፉ ፡ የክሌዎፓትር ፡ አፍንጫ ፡ አጭር ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፡ የዓለም ፡ ሬት ፡ በመላው ፡ ይለውዋ ፡ ነበረ ፡ «ሲል ፡ እግረ ፡ መንገዱን ፡ እንሥቷታል ። በተረፈ ፡ ሥራዋንና ፡ የሕይወቷን ፡ ታሪክ ፡ በቴያትር ፡ በግጥም ፡ በብዙ ፡ አኳኋን ፡ ብዙ ፡ ጸሐፊዎች ፡ ጽፈውላታል ። እርሷንም ፡ የዮሐንስ ፡ መደብር ፡ ግዕዝኛ ፡ መጽሐፍ ፡ አክለውጸዋራ ፡ ድርሳነ ፡ ሚካኤል ፡ አክልኩበጥራ ፡ ወለተ ፡ በጥሊሞስ ፡ ይላታል ።

ክሌዎፓትር ፡ በጥሊሞስ ፡ ፲፫ኛ ፡ የተባለው ፡ አባቷ ፡ በሞተ ፡ ጊዜ ፡ ባባቷ ፡ ኑዛዜና ፡ በምክር ፡ ቤቱ ፡ ፈቃድ ፡ ታናሽ ፡ ወንድሷና ፡ ወዲያውም ፡ ባሏ ፡ ከሆነው ፡ ከበጥሊሞስ ፡ ፲፬ኛ ፡ ጋራ ፡ ሆና ፡ ባንድነት ፡ ለመግዛት ፡ በግብፅ ፡ ዙፋን ፡ ተቀመጠች ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በተፈጥሮዋ ፡ ያላት ፡ የትጋትና ፡ የኩራት ፡ ባሕሪ ፡ ዙፋንን ፡ ከወንድሟ ፡ ጋራ ፡ በሱታሬ ፡ (በመካፈል) ፡ ለመያዝ ፡ አላስቻላትምና ፡ ወዲያው ፡ በሁለቱ ፡ መካከል ፡ ጦርነትና ፡ ክርክር ፡ ተነሥቶ ፡ ውጊያ ፡ ተዠመረ ። ዋናዎቹ ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ በክሌዎፓትር ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ የኃይለኝነት ፡ መንፈስ ፡ ዓውቀው ፡ ብቻዋን ፡ የገዛች ፡ እንደሆነ ፡ አታስቀምጠንም ፡ በማለት ፡ እሷን ፡ ትተው ፡ ሰነፍና ፡ ገራገር ፡ ከሆነው ፡ ከወጣቱ ፡ ወንድሷ ፡ ጋራ ፡ ሆነው ፡ ይወጓት ፡ ዠመር። ከግብፅም ፡ ሸሽታ ፡ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡ ሄደች ። ነገር ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ ሮማውያን ፡ ዓለምን ፡ ለማስገበር ፡ በያለበት ፡ ሲዘምቱ ፡ እንደዚህ ፡ ፖምፔ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ከዚህ ፡ በሬት ፡ የጠቀሰነው ፡ ስመ ፡ ጥሩው ፡ የሮማውያን ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ዩልዮስ ፡ ቄሳር ፡ ግብፅን ፡ በጦርነት ፡ አስገብሮ ፡ ወዲያው ፡ እንደ ፡ በላይ ፡ ገዥ ፡ ሆኖ ፡ ያስተዳድር ፡ ነበር ። የሷም ፡ ባላጋራ ፡ በሱ ፡ ጥግ ፡ ሆኖ ፡ የግብፅን ፡ ዙፋን ፡ ይዘ ፡ በስምምነት ፡ መግዛት ፡ እንደ ፡ ዠመረ ፡ ክሌዎፓትር ፡ ሸሽታ ፡ ከሄደች በት ፡ ስፍራ ፡ በስውር ፡ መጥታ ፡ ከዩልዮስ ፡ ቄሳር ፡ ጋራ ፡ ተገናኘች ። ዓለምን ፡ ድል ፡ የመታው ፡ ዩልዮስ ፡ ቄሳርም ፡ ባያት ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ማር ፡ በሚጣፍጠው ፡ ንግግሯና ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፡ በመሰለው ፡ በመልኳ ፡ ውበት ፡ ድል ፡ ሆነ ። ወዲያው ፡ የፍቅር ፡ ግንኙነት ፡ አድርገው ፡ ካደሩ ፡ በኋላ ፡ በማግስቱ ፡ ጧት ፡ ወንድሷ ፡ በጥሊሞስ ፡ ፲፬ኛ ፡ ሹማምንቱን ፡ አስከትሎ ፡ ለቄሳር ፡ የሚሰጠውን ፡ የተለመደውን ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ይዘ ፡ ቢመጣ ፡ ቄሳርና ፡ ባለጋራው ፡ ክሌዎፓትር ፡ ጐን ፡ ለጐን ፡ ተቀምጠው ፡ አገኛቸውና ፡ ይደንቀው ፡ ዠመር ። ወዲያው ፡ ለርሱም ፡ አንድ ፡ ወንበር ፡ መጥቶ ፡ ከተቀመጠ ፡ በኋላ ፡ «ይህች ፡ እጐንህ ፡ የተቀመጠችው ፡ ክሌዎፓትር ፡ ለባለጋራህ ፡ ለፖምፔ ፡ መርከብ ፡ ጀልባ ፡ እየላከች ፡ ስታስወጋህ ፡ የከረመችው ፡ ነኝና ፡ ተጠንቀቅ» ፡ ብሎ ፡ ለቄ

ԵՐԿՈ : ԿՆԷՂԿ : ԿՈՐԾԻԿ : ՈՐՈՇ : ԱՇԲ :

ԲԷՄՈ

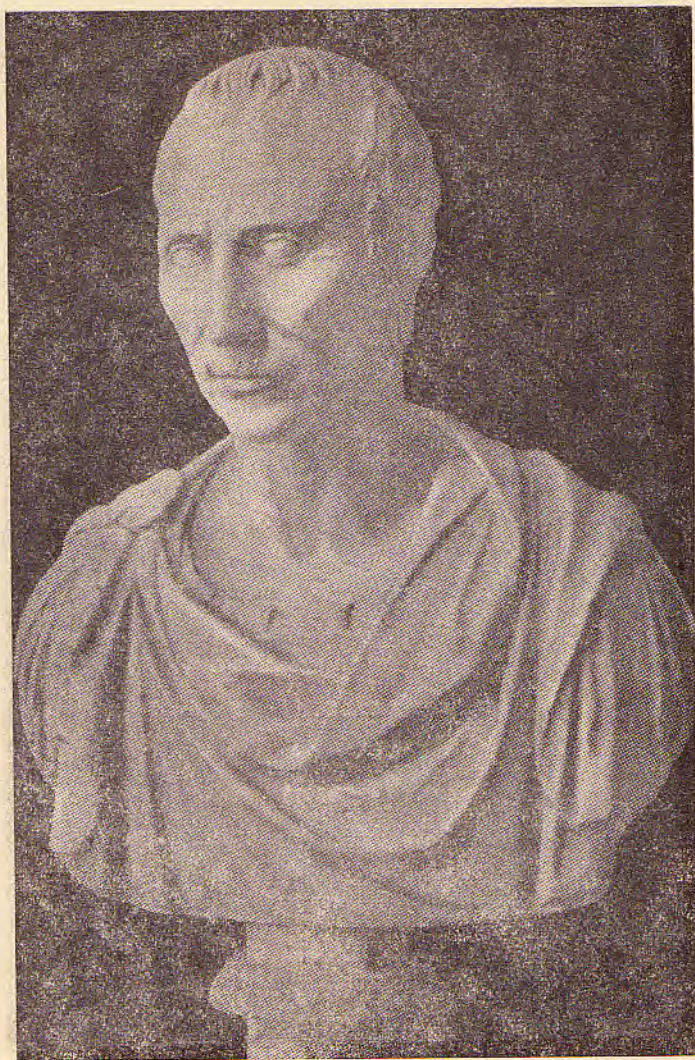
ማርስ ፡ አንቲኔና ፡ ህሌዎንቶር ፡ ለሞርኔት ፡ አንደ ፡ ተሰላ። ።

ሳር ቢመክረው ፡ ቄሳር ፡ ክሌዎፓትርን ፡ ከልብ ፡ ወዲታልና ፤ የሲን ፡ ነገር ፡ ግድ ፡ የለም ፡ እኔ ፡ አስብበታለሁ ፡ ብሎ ፡ መልስ ፡ ከሰጠው ፡ በኋላ ፡ እንኳን ፡ በሷ ፡ ላይ ፡ ክፉ ፡ ሥራ ፡ መፈጸም ፡ ባለፈው ፡ ጥፋቷ ፡ ጥያቄ ፡ እንኳ ፡ አላቀረበላትም ። እንዲያውም ፡ እነሱ ፡ ተሰናብተው ፡ ከወጡ ፡ በኋላ ፡ በነሱ ፡ ላይ ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ የሚያደርግባቸውን ፡ ክርሷ ፡ ጋራ ፡ እንዲመክከር ፡ በፍቅር ፡ ገመድ ፡ ይዛ ፡ ትገብትተው ፡ ዠመር ። ክሌዎፓትርና ፡ ቄሳርም ፡ በጣም ፡ ከመዋደዳቸው ፡ የተነሣ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተሣሣቁ ፡ ሲሳሳሙ ፡ ደግሞ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ቆመው ፡ አንገት ፡ ላንገት ፡ ተያይዘው ፡ ይላቀሱ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከቄሳር ፡ ዐይኖች ፡ የሚወርዱት ፡ እንባዎች ፡ ከፍቅር ፡ ስሜት ፡ የመነጨ ፡ መሆናቸው ፡ የተረጋገጠ ፡ ሲሆን ፡ የሷ ፡ ለቅሶ ፡ ግን ፡ ይልቁን ፡ ቄሳር የዙፋን ፡ ባላንጣ ፡ የሆነውን ፡ ወንድሟን ፡ እንዲገድልላትና ፡ ዙፋኗን ፡ ብቻዋን ፡ ለመያዝ ፡ ቄሳርን ፡ መሣሪያ ፡ ለማድረግ ፡ የማታለያ ፡ እንባ ፡ ጭምር ፡ እንጂ ፡ ከልብ ፡ የመነጨ ፡ የፍቅር ፡ እንባ ፡ አልነበረም ። ስለዚህ ፡ ተላቅሰው ፡ ወይም ፡ ተሳስመው ፡ ቆም ፡ ሲያደርጉ ፡ እርሷ ፡ ወዲያው ፡ „እንግዲህ ፡ የዙፋኔንና ፡ የወንድሜን ፡ ነገር ፡ እንዴት ፡ ነው ፡ የምታደርገኝ“ ፡ ብላ ፡ በፍቅር ፡ መካከል ፡ ጣልቃ ፡ እያገባች ፡ ፍሬ ጉዳይዋን ፡ ትደቅንበት ፡ ነበር ። እርሱም ፡ “አይዘኝ ፡ የዚህን ነገር ፡ በኔ ፡ ጣይው” ፡ እያለ ፡ ከልቡ ፡ ይደልላት ፡ ነበር ፡ ይባላል ። በውኅትም ፡ ያቀደችው ፡ አሳብ ፡ እንዲከናወንላት ፡ በየጊዜው ፡ ባደረገችው ፡ ተንኩል ፡ ቁሣርና ፡ ወንድሟ ፡ በፕሊሞስ ፡ በቶሎ ፡ ጦርነት ፡ ተጋጠሙና ፡ ወንድሟ ፡ ከጦር ፡ አለቆቹ ፡ ጋር ፡ ሞተ ። እርሷም ፡ በሙሉ ፡ የግብፅ ፡ ንግሥት ፡ ተብላ ፡ በዙፋኑ ፡ ተቀመጠችና ፡ አሳቧ ፡ በመከናወኑ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ አላት ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እንደ ክሌዎፓትር ፡ ያለ ፡ ፍጡር ፡ ባገኘው ፡ በቃኝ ፡ ማለት ፡ አይችልምና ፡ የግብፅን ፡ ዙፋን ፡ ለብቻዋ ፡ ከያዘች ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ደግሞ ፡ ከቄሳር ፡ ተጋብታ ፡ ዓለምን ፡ ለመግዛት ፡ አዲስ ፡ አሳብ ፡ ወጠነች ። በዚህም ክንያት ፡ ይልቁን ፡ ቄሳርን ፡ የሮማ ፡ ዲክታቶር ፡ መባሉ ፡ ቀርቶ ፡ ንጉሥ ፡ ወይም ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እንዲባል ፡ ጣትና ፡ ማታ ፡ ትወተውተው ፡ ዠመር ። ይልቁንም ፡ በዚያው ፡ ሰሞን ፡ ከቄሳር ፡ ስለ ፡ ፀነሰችና ፡ ይኸነገጉ ፡ በነገረችው ፡ ጊዜ ፡ ግንኙነታቸው ፡ እየጠበቀ ፡ ሄደ ፡ በወለደችም ፡ ጊዜ ፡ ሕፃኑን ፡ ከርሱ ፡ ስም ፡ የተያያዘ ፡ እንዲሆን ፡ ቄሳርዮን ፡ ብላ ፡ ስየመችው ። ይልቁን ፡ ቄሳርም ፡ በዚያ ፡ ሁሉ ፡ ክብርና ፡ ገናንነቱ ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ አልነበረውም ፡ ነበረና ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ በማግኘቱ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ አለው ።

በሮማ ፡ ግን ፡ ቄሳር ፡ አገሩን ፡ ሮማን ፡ ትቶ ፡ በግብፃዊቱ ፡ ፍቅር ፡ ተነድፎ ፡ ተቀመጠ ፡ የሚሉ ፡ የሐሜት ፡ ወሬ ፡ መብዛቱን ፡ ሰምቶ ፡ ነበርና ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ “ልሂድ ፡ ጥለኸኝ ፡ አትሄድም” ፡ ሲባባሉ ፡ ሰንብተው ፡ በመጨረሻ ፡ የመንግሥት ነገር ፡ ስለ ፡ ሆነበት ፡ ከርሷ ፡ በግድ ፡ ተሰናብቶ ፡ ከነበረበት ፡ ከግብፅ ፡ ዋና ፡ ከተማ ፡ ከአስክንድርያ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ሄደ ። እንደዚህም ፡ ከጥቂት ፡ ጊዜ ፡ በኋላ

ክሌዎፓትር ፡ ሕፃኑን ፡ ይዘ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ሂዳ ፡ ተቀመጠች ። ወደ ፡ ማታ ፡ ሲሆን ፡
 ቁሳር ፡ ወደ ፡ መኝታ ፡ ቤቷ ፡ ሄዶ ፡ ተገናኛት ። ሕፃኑንም ፡ ለማየት ፡ በጣም ፡
 ናፍቆ ፡ ነበርና ፡ የት ፡ አለ ፡ ብሎ ፡ ጠየቃት ። እሷም ፡ ሁለቱን ፡ አሳዳጊዎች ፡ አም
 ጡት ፡ ብላ ፡ ስላዘዘች ፡ አሳዳጊዎቹ ፡ ሴቶች ፡ ሕፃኑን ፡ ካለበት ፡ ክፍል ፡ ቁሳርና ፡
 ክሌዎፓትር ፡ ወዳሉበት ፡ አዳራሽ ፡ ወስደው ፡ እገናኙት ። ቁሳርም ፡ ሕፃኑን ፡
 በቶሎ ፡ ተቀበለና ፡ ሳመው ። ከዚያም ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ እስጋጃ ፡ ላይ ፡ እያስቀመጠ፤
 አንድ ፡ ጊዜ ፡ ብድግ ፡ አድርጎ ፡ እየተመለከተ ፡ በርግጥ ፡ ልጄ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡
 ደስ ፡ አለው ። በደረቱም ፡ ታቅሮ ፡ እየተገነጎራደደ ፡ ብዙ ፡ ሰዓት ፡ ሲጫወት ፡
 ከመሸ ፡ በኋላ ፡ ክሌዎፓትር ፡ እንግዲህ ፡ ሰዓቱ ፡ አለፈ ፡ ባለሚስትም ፡ ነህ ፡ እዚህ ፡
 ስትቁይ ፡ አማካሪዎቹና ፡ መኳንንቶቹ ፡ ያሙኻል ፡ ብላ ፡ ስማ ፡ ወደ ፡ ቤተ ፡ መን
 ግሥቱ ፡ እንዲሄድ ፡ አስናቦተችውና ፡ ከዚያ ፡ ተመልሶ ፡ አልጋዋ ፡ ላይ ፡ ሄዳ ፡
 ተኛች ። ዳሩ ፡ ግን ፡ እንቅልፍ ፡ እንዲወስዳት ፡ ብትፈልግ ፡ ሕፃኑና ፡ አሳዳጊ
 ዎቹ ፡ ባሉበት ፡ ክፍል ፡ የተነግሰው ፡ ክርክር ፡ አላስተኛ ፡ አላት ፤ ወዲያው ፡
 ለመቁጣት ፡ ተነሥታ ፡ ወደ ፡ መዝጊያው ፡ እንደ ፡ ሄደች ፡ ከቀጣይ ፡ በፊት ፡
 እስቲ ፡ ክርክሩን ፡ ልስማ ፡ ብላ ፡ ዠሮዋን ፡ እመዝጊያው ፡ ላይ ፡ ለጠፈች ።
 በዚያን ፡ ጊዜ ፡ አንደኛዋ ፡ አሳዳጊ ፡ ለሁለተኛዋ ፡ «ቅድም ፡ ቁሳርን ፡ ደገና ፡
 አድርጌ ፡ ከጥፍር ፡ እስከ ፡ ራሱ ፡ ተመለከትሁት ፡ በፍጹም ፡ ይህ ፡ ልጅ ፡ አባ
 ቱን ፡ ቁሳርን ፡ አይመስልም ። ይልቅስ ፡ ምኑም ፡ ምኑም ፡ አፓሎዶሮስን ፡ ይመ
 ስላል» ፡ ስትልና ፡ አድማጫም ፡ «እውነትሽ ፡ ነው» ፡ ብላ ስትመልስ ፡ ክሌዎፓ
 ትር ፡ ሰማች ። ከዚያም ፡ ምንም ፡ ሳትናገር ፡ ደንግጣ ፡ ተመለሰችና ፡ ባልጋዋ ፡
 ላይ ፡ ተኝታ ፡ ሌሊቱን ፡ ሁሉ ፡ «እንግዲህ ፡ እኔም ፡ ከቁሳር ፡ ጋራ ፡ ነግሼ ፡
 እኖራለሁ ፡ ልጄም ፡ ከቁሳር ፡ በኋላ ፡ ነግሦ ፡ ዓለምን ፡ ይገዛል ፡ ብዬ ፡ ስጣጣር ፡
 እነዚህ ፡ ሴቶች ፡ ከሌላ ፡ ነው ፡ የተወለደው ፡ እያሉ ፡ ሲያወሩ ፡ አሳቤ ፡ ሊሰ
 ናክል ፡ አይደለምን» ፡ ብላ ፡ ስታወጣ ፡ ስታወርድ ፡ አደረች ። ወዲያው ፡ በዚ
 ያው ፡ ሳምንት ፡ አብሮ ፡ አደግ ፡ ዓደኞቿ ፡ የነበሩት ፡ እነዚህ ፡ ሁለት ፡ አሳዳ
 ጊዎች ፡ ባልጋቸው ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ውለታ ፡ የዋለላት ፡ ያ ፡ የሕፃኑ ፡ እውነተኛ ፡
 አባት ፡ ተብሎ ፡ በሞግዚቶቹ ፡ የታማው ፡ ሰውዬ ፡ ባትክልት ፡ ውስጥ ፡ ሞተው ፡
 ተገኙ ። የሦስቱም ፡ ሞት ፡ ከጎይለኛዋ ፡ ከክሌዎፓትር ፡ በተወረወረ ፡ የመርዝ ፡
 በትር ፡ መሆኑ ፡ ለገማች ፡ አላስቸገረም ። ቢሆንም ፡ ልጄ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡
 የቁሳር ፡ ነው ፡ እየተባለ ፡ በየመጽሐፉ ፡ ተጽፏል ። ለግብፅም ፡ ገዥነት ፡ ጥቶለሚውስ ፡
 ፲፯ኛ ፡ (ቁጣርዮን) ፡ ተብሎ ፡ ተመደቦ ፡ በፕቶለሚውስ ፡ ነገሥታት ፡ ዝርዝር ፡
 መጨረሻ ፡ ላይ ፡ ይታያል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የልዩስ ፡ ቁሳር ፡ ክሌዎፓትርም ፡ ጧትና ፡ ማታ ፡ እንደ ፡ ምትጉተጉ
 ተው ፡ እሱም ፡ ራሱ ፡ የሮማ ፡ መንግሥት ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መባልን እንደ ፡ ተመኘው ፡
 ለዚህ ፡ ለመንገሥ ፡ የሚደግፉትን ፡ ሴረኞቹን ፡ እየመረጠ ፡ እሥልጣን ፡ ላይ ፡ ሲያወጣ ፡ ሬፍ
 ብሊክ ፡ ወዳድ ፡ የሆኑትንና ፡ የሚቃወሙትን ፡ ከሥልጣን ፡ ሲያወርድ ፡ የርሱም ፡ አነጋገር ፡ እን

ԲԱԲՈ : ՓՄԸ : (ԸԴ :)

ՔՔՁ

λϞ· 78800 : Φ9C : (λϞ·ΔϞ : 8C07 «)

ግዳና ፡ መግክርቶቹን ፡ አቀበቡ ፡ አለበቡ ፡ እንደ ፡ ነገሥታት ፡ ሲመስል ፡ በመካከሉ ፡ ብሩቱስና ፡ ክሲውስ ፡ የሚባሉ ፡ የሬፑብሊክን ፡ እንጂ ፡ የነገሥታትን ፡ ግዛት ፡ የማያወዱ ፡ ዐደማ ፡ እስኪሆኑት ፡ ቁጣር ፡ በድንገት ፡ ወደግክር ፡ ቤት ፡ ሲሄድ ፡ ብሩቱስ ፡ በጩቤ ፡ ወግቶ ፡ ገደለው ፡ የልዩስ ፡ ቁጣርም ፡ እንደቆሰለ ፡ "አንተም ፡ ልጄ ፡ ብሩቱስ ፡ ፡ ብሎ ፡ ወቅሶ ፡ ወዲያው ፡ አንገቱን ፡ ቀለሰ ፡ አድርጎ ፡ ሞተና ፡ ለጊዜው ፡ የክሌዎፓትር ፡ አሳብ ፡ ሳይከናወን ፡ ቀረ ። እርሷም ፡ በቁሳር ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ ያልታሰበ ፡ አደጋ ፡ በሰማች ፡ ጊዜ ፡ ለጊዜው ፡ ማዘኋም ፡ መደንገጣም ፡ አልቀረም ፤ ቢሆንም ፡ በልበ ፡ ሙሉነት ፡ ሮማን ፡ ለቃ ፡ ወደራሷ ፡ ከተማ ፡ ወደ ፡ አስክንድርያ ፡ ተመልሳ ፡ ዓለምን ፡ ለመግዛት ፡ የሚያስችላትን ፡ ሌላ ፡ አጋጣሚ ፡ ምክንያት ፡ ትጠበቅ ፡ ገሮመር ። የጠበቀችውም ፡ ምክንያት ፡ ላይዘገይ ፡ በቶሎ ፡ ደረሰ ።

የልዩስ ፡ ቁሳር ፡ ከተገደለ ፡ በኋላ ፡ የሮማን ፡ ግዛት ፡ የምዕራቡን ፡ አውግስጦስ ፡ ቁሳር ፡ የምሥራቁን ፡ ማርክ ፡ አንቲን ፡ (ማርቆስ ፡ እንጦንዮስ) ፡ ተከፍለው ፡ ይገዙት ፡ ገሮመር ። አውግስጦስ ፡ ለሚቼ ፡ ቁሳር ፡ የአንቱ ፡ ልጅና ፡ ወራሹ ፡ ነው ፤ አንቲን ፡ ግን ፡ ምንም ፡ የሥጋ ፡ ገምድና ፡ ከቁሳር ፡ በይኖረው ፡ በየልዩስ፡ቁሳር ፡ ውስጥ ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ ፡ ቁሳር ፡ ከሹመት ፡ ወደ ፡ ሹመት ፡ ከፍ ፡ እያደረገ ፡ ያሳደገው ፡ አለቃውና ፡ ጌታው ፡ ነበረና ፡ አንቲን ፡ የቁሳርን ፡ ገዳዮች ፡ እያበረረ ፡ እስከ ፡ ሰርያ ፡ ከተማ ፡ እስከ ፡ አንጾኪያ ፡ ደረሰ ፡ በዚያም ፡ ሲዋጉ ፡ የየልዩስ፡ቁሳር ፡ ገዳይ ፡ ብሩቱስም ፡ ተዋግቶ ፡ ተስፋ ፡ በቆረጠ ፡ ጊዜ ፡ እገዛ ፡ ሰይፋ ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ ሞተ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ማርቆስ ፡ እንጦንዮስ ፡ በአንጾኪያ ፡ ሳለ ፡ ከክሌዎፓትር ፡ ጋራ ፡ የፍቅር ፡ ደብዳቤ ፡ መላላክ ፡ ገሮመር ። ክሌዎፓትርም ፡ ሰላዮቹን ፡ እስከ ፡ ሮማ ፡ ድረስ ፡ እየላከችከሮ ማውያንም ፡ ውስጥ ፡ በገንዘብ ፡ እየገዛች ፡ ከየልዩስ ፡ ቁሳር ፡ በኋላ ፡ ለሮማ ፡ ግዛት፡ዋና ፡ የሆነውን ፡ ስታሰልል ፡ ማርቆስ ፡ እንጦንዮስ ፡ በሙሉ ፡ እንኳ ፡ በይሆን ፡ በታላቁና ፡ ሀብት ፡ በሞላበት ፡ በታናሽ ፡ እስያ ፡ በአፍሪቃ ፡ በራሷም ፡ ግዛት ፡ ጭምር ፡ የበላይ ፡ ገዥ ፡ መሆኑን ፡ ሰምታለች ። ስለዚህ ፡ ለሚልክባት ፡ ሁሉ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኝና ፡ የሚስብ ፡ መልስ ፡ በምታውቀውና ፡ በሚያውቀው ፡ በላቲን ፡ ቋንቋ፡እየጻፈች ፡ ትልክበት ፡ ገሮመር ። በመጨረሻም ፡ አባክሽ ፡ አንጾኪያ ፡ ድረስ ፡ ነዩና፡ዐይንሽን ፡ ልዩው ፡ ሲል ፡ ለመናት ። እርሷም ፡ እንዳይከፈራ ፡ አንተ ፡ ና ፡ አኔ ፡ አልመጣም ፡ ብላ ፡ ጥቂት ፡ ካንገራገረች ፡ በኋላ ፡ በመጨረሻው ፡ የቅኔ ፡ ንግግር ፡ (ፖይቲክ) ፡ በመሰለ ፡ አጻጻፍ ፡ ሹኑስ ፡ ዲዮኒስዮስን ፡ ለመገናኘት ፡ በተርሴስ ፡ ባሕር ፡ ብቅ ፡ ትላለች ፡ ስትል ፡ ጻፈችለት ። ሹኑስ ፡ ጥንት ፡ ወይም ፡ በዚያው ፡ ዘመን፡በሮማውያንና ፡ በግሪኮች ፡ ዘንድ ፡ የውበትና ፡ የፍቅር ፡ ሴት ፡ አምላክ ፤ ዲዮኒስዮስ፡የመጠጥና ፡ የደስታ ፡ ወንድ ፡ አምላክ ፡ ይባሉ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ክሌዎፓትር ፡ ራሷን ፡ በሹኑስ ፤ አንቲንን፡በዲዮኒስዮስ ፡ መስላ ፡ በመጻፍ ፡ እመጣለሁ ፡ ማለቷን ፡ ገለጸችለት።

እንጦንዮስ ፡ እመጣለሁ ፡ የሚለውን ፡ ደብዳቤ ፡ ከመላክተኛው ፡ በተቀበለ ፡ ጊዜ ፡ ደስታውና ፡ እሴን ፡ ለማግኘት ፡ ያለው ፡ መንገድ ፡ እየበሰ ፡ ሄደ ። የፍቅር ፡ ወረቀት ፡ አመላላሹና ፡ የታደለው ፡ መላክተኛ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ "ወደሻል ፡ ወዳኻለች

ውብ ፡ ነች ፡ ገርጋዳ ፡ ነው ። እያለ ፡ ከእንጦንዮስና ፡ ከክሌዎፓትር ፡ የተቀበለው ፡ የወርቅ ፡ ጉርሻ ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ነው ፡ ይባላል ።

ወረቀት ፡ በጻፈችሉት ፡ በሦስተኛው ፡ ሳምንት ፡ በወርቅ ፡ በተከፈረና ፡ ሁለመናው ፡ በጊጠ ፡ መርከብ ፡ ከራሷ ፡ የመናገሻ ፡ ከተማ ፡ ከእስክንድርያ ፡ በባሕር ፡ ተጉዛ ፡ በተርሴስ ፡ ወደብ ፡ ደረሰች ። እንኳን ፡ እርሷ ፡ ደንገጦርቻና ፡ ሙዚቀኞች ፡ የለበሱት ፡ ልብስና ፡ ያጊጦት ፡ ጌጥ ፡ አስደናቂ ፡ ነበር ፡ ይባላል ፡ የርሷማ ፡ ጌጥ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ለመናገር ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ፡ ተብሏል ። በወርቅና ፡ በልማዝ ፡ በሐር ፡ ልብስ ፡ እንደ ፡ ጽጌ ፡ ረዳ ፡ የሚያምረውን ፡ መልኳን ፡ አስጊጣ ፡ ከመርከቧ ፡ ወርዳ ፡ መሬቱን ፡ ስትረግጥ ፡ ለተርሴስ ፡ ሕዝብ ፡ ከሰማይ ፡ የወረደች ፡ የአማልክቶች ፡ ልጅ ፡ መሰለችው ፡ ይባላል ። የለበሰችውም ፡ ልብስ ፡ በዚያችው ፡ በውበት ፡ አምላክ ፡ በኬኑስ ፡ ቅርጽና ፡ ዐይነት ፡ ነበር ። ወዲያው ፡ በልልታና ፡ በዘፈን ፡ ታጅባ ፡ ወደ ፡ ማረፊያዋ ፡ ሄዳ ፡ ተቀመጠች ። ማርቆስ ፡ እንጦንዮስም ፡ በዚያ ፡ ሰዓት ፡ ችሎት ፡ አሰችሎ ፡ ዳኝነት ፡ ይሰማ ፡ ነበርና ፡ የግርግሩን ፡ ምክንያት ፡ ቢጠይቅ ፡ የርሷን ፡ መምጣት ፡ ሰማ ፤ እንደ ፡ ሰማም ፡ ልቡ ፡ በድንጋጤም ፡ በደስታም ፡ ተሸበረ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ወዳዳሪቹ ፡ እንድትመጣ ፡ በመልእክት ፡ ቢጠይቃት ፡ እኔ ፡ በጉዞ ፡ ደክሜአለሁና ፡ እኔ ፡ አለሁበት ፡ ድረስ ፡ አንተ ፡ መጥተህ ፡ እንገናኝ ፡ ስትል ፡ መልስ ፡ ላከችበት ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ማርቆስ ፡ እንጦንዮስ ፡ በጥቂት ፡ ሰዎች ፡ ታጅባ ፡ በናፍቆትና ፡ በደስታ ፡ ልቡ ፡ እንደ ፡ ተሸበረ ፡ ሊገናኛት ፡ ሄደ ። በደረሰም ፡ ጊዜ ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ እንደሚተዋወቁ ፡ እንጂ ፡ እንደ ፡ አዲስ ፡ ወዳጆች ፡ ሆነው ፡ አልተገናኙም ፡ ይባላል ። ወዲያው ፡ ሰው ፡ ተገለለና ፡ ሁለቱ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ እየቆሙ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ እየተቀመጡ ፡ ብዙ ፡ የፍቅር ፡ ንግግር ፡ አደረጉ ። መዝገመሪያ ፡ በርግጥ ፡ ወደኸኝ ፡ ሞሯልን ፡ እንድመጣስ ፡ ቸኩለህ ፡ ሞሯልን ፡ ብላ ፡ እሷ ፡ አጭር ፡ ሰውዬው ፡ ቁመታምና ፡ ገርጋዳ ፡ ስለነበረ ፡ አንጋጣ ፡ ጠየቀችው ። እሱም ፡ አንቺን ፡ የመውደዴንና ፡ ዐይንሽን ፡ ለማየት ፡ የመናፈቄን ፡ ሁኔታ ፡ የምገልጽበት ፡ በፍጹም ፡ ቋንቋ ፡ አላገኝም ፡ ሲል ፡ አረጋገጠላት ። ሴትዮዋ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ የሰው ፡ ጠባይ ፡ የመመርመር ፡ ዕውቀት ፡ ነበራትና ፤ በነጋገሩና ፡ በኳኋኑ ፡ ሁሉ ፡ በፍጹም ፡ ለርሷ ፡ እሳብና ፡ ምኞት ፡ ተገኝቶና ፡ መሣሪያ ፡ ለመሆን ፡ የሚችል ፡ የጎይለኛ ፡ ደከማ ፡ መሆኑን ፡ ደገና ፡ አድርጋ ፡ ገመተች ። ጥቂት ፡ ቀን ፡ አብረው ፡ እንደሰነቡቱ ፡ «በል ፡ እንግዲህ ፡ በርግጥ ከወደድኸኝ ፡ እኅቴን ፡ አርሲኖኤን ፡ (የዙፋን ፡ ባላንጣዋን) ፡ አስገድልልኝ ፤ እርሷ ፡ ካልሞተች ፡ እኔ ፡ ያንተ ፤ አንተ ፡ የኔ ፡ መሆን ፡ አትችልም ። ስለምን ፡ ለአጽሎን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ መሥዋዕትና ፡ ስለት ፡ አቅርቤ ፡ ስለ ፡ ግል ፡ ሕይወቴ ፡ ብጠይቅ ፡ ከማንም ፡ ወንድ ፡ ግንኙነት ፡ በደረግሽ ፡ በሦስተኛው ፡ ቀን ፡ አንድ ፡ ሴት ፡ ስላንቺ ፡ ካልተገደለች ፡ ወንዱ ፡ ይሞታል ፡ የሚል ፡ መልስ ፡ አገኘሁ ። ስትል ፡ ሐሰቱና ፡ እውነቱ ፡ ያልታወቀ ፡ ወሬ ፡ ነገረችው ። እርሱም ፡ «እንድትሞት ፡ የምትፈልጊያት ፡ እኅትሽ ፡ ወዴት ትገኛለች ፡ ብሎ ፡ ጠየቀች ። እርሷም ፡

በኤፌሶን ፡ በአርጫምስ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ትገኛለች ፡ ስትል ፡ መለሰችለት ። እርሱም ፡ የዚህን ፡ ነገር ፡ ለኔ ፡ ተዬው ፡ እርሷ ፡ በሕይወት ፡ ተቀምጣ ፡ ያንቺ ፡ ጠላት ፡ እንዳትሆን ፡ ከሦስት ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ እንድትገላገዬ ፡ አደርጋለሁ ፡ አለና ፡ እሺ ፡ አላት ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ደስ ፡ አላትና ፡ እንገት ፡ ላንገት ፡ ተያይዘው ፡ ተሰሳሙ ። ከዚያ ፡ ወዲያ ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ በፍቅርና ፡ በደስታ ፡ በተርሴስ ፡ ከሰነበቱ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ በርሷ ፡ ግዛት ፡ በእስክንድርያ ፡ ሊገናኙ ፡ ተቃጠሩና፡ተሰነባብተው ፡ እርሱ ፡ በተርሴስ ፡ ሲቀር ፡ እርሷ ፡ ወደ ፡ ከተግዋ ፡ ወደ ፡ እስክንድርያ ተመለሰች ። እርሱም ፡ እንደ ፡ ታዘዘ ፡ ወደ ፡ ኤፌሶን ፡ ሰው ፡ ልክ ፡ በአርጫምስ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ አዳራሽ ፡ ሰው ፡ ጭር ፡ ባለበት ፡ ሰዓት ፡ አርሲናኤን ፡ አሳንቆ ፡ አስገደላት ።

ከዚህም ፡ በኋላ ፤ በግሪክ ፡ በሶርያ ፡ ግዛቱ ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ሰነበተ ፡ የክሌዎፓትር ፡ ናፍቆት ፡ አላስቀምጥ ፡ ስላለው ፡ በቶሎ ፡ ወደ ፡ እስክንድርያ ፡ ሄዶ ፡ ከክሌዎፓትር ፡ ጋራ ፡ ተገናኘ ። በዚያም ፡ አብረው ፡ በፍቅር ፡ በሉበት ፡ ጊዜ ፡ ግብፅ ፡ ለሮማ ፡ ተገኘ ፡ እንደመሆኑ ፡ መጠን ፡ ባስተዳደርና ፡ በዳኝነት ፡ የማርቆስ ፡ እንጦንዮስ ፡ የበላይ ፡ ሥልጣን ፡ ሳይጫናት ፡ እንደ ፡ ልቧ ፡ የምትሠራው ፡ አንሶ ፡ ሮማ ፡ ያለችውን ፡ ደንበኛ ፡ ሚስቱን ፡ እንዲፈታና ፡ እርሷን ፡ በደንብ ፡ እንዲያገባ ፡ ከርሷም ፡ ጋራ ፡ ሆኖ ፡ ዓለምን ፡ እንዲገዛ ፡ ጠየቀችው ። ከዚህም ፡ አያይዘ ፡ የምዕራብንና ፡ የምሥራቅን ፡ ልማድና ፡ ባህል ፡ የሕዝቡንም ፡ ጠባይ ፡ ማወቁን ፡ እየገለጸች ፡ ይኸ ፡ ሁሉ ፡ አገር ፡ ድል ፡ ሆኖ ፡ የሚገዛበትን ፡ መንገድ ፡ ከንተ ፡ ይበልጥ ፡ ደኅና አድርጌ ፡ ዐውቀዋለሁ ፡ እያለች ፡ ዓለምን ፡ በሙሉ ፡ ለመግዛት ፡ ያላትን ፡ በርሱም ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ምኞት ፡ ታሟሙቅለት ፡ ዠመር ። ይኸንኑ ፡ እየተነጋገሩ ፡ ጥቂት ፡ ዓመታት ፡ እንደ ፡ ቁዩ ፡ ሮማ ፡ ያለችውን ፡ የልጆቹን ፡ እናት ፡ የአውግስጦስን ፡ እናት ፡ አክታሺያን ፡ ፈቶ ፡ በደንብ ፡ ክሌዎፓትርን ፡ አገባት ። ከርሷም ፡ ልጆች ፡ ወለደ ።

የዚህ ፡ ሁሉ ፡ ወሬ ፡ ሮማ ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፤ በርሱ ፡ ላይ ፡ አውግስጦስና ፡ ሌሎቹም ፡ የሮማ ፡ ሹማምት ፡ ሁሉ ፡ በበላጋራነት ፡ ተነሡበት ። የሮማ ፡ መንግሥት ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ ከምዕራብ ፡ እስከ ፡ እንግሊዝ ፡ አገር ፡ ድረስ ፡ ከምሥራቅ ፡ ታናሽ ፡ አስያን ፡ እንዲሁም ፡ የአፍሪካን ፡ ሰሜንና ፡ ራሱን ፡ ግብፅ ፡ አስገብሮ ፡ የሚገዛ ፡ ኃያል ፡ መንግሥት ፡ ሆኖ ፡ እንጦንዮስ ፡ ከሮማ ፡ በእስያና ፡ በግብፅ ፡ ላይ ፡ ገኘነት ፡ የተሰጠው ፡ ስለሆነ ፡ ከገሩ ፡ ከሮማ ፡ ጋራ ፡ ግንኙነቱን ፡ ሳያቋርጥ ፡ ሮማዊ ፡ ገኘ ፡ ሆኖ ፡ በማስተዳደር ፡ ፈንታ ፡ ለክሌዎፓትር ፡ ፈቃድ ፡ እየተገዛ ፡ በርሷ ፡ ፍቅር ፡ ተገብቶ ፡ ግብፅን ፡ የሮማ ፡ ተገኘ ፡ በማድረግ ፡ ፈንታ ፡ ሮማን ፡ ለግብፅ ፡ ሊያስገዛ ፡ ነው ፡ የሚባል ፡ ወሬ ፡ በርክቶ ፡ ተወራበት ። ይልቁንም ፡ ወዲህ ፡ ያገሩ ፡ ልጅ ፡ ወዲህ ፡ የቃል ፡ ኪዳን ፡ ሚስቱንና ፡ የልጆቹን ፡ እናት ፡ ሮማዊቱን ፡ አክታሺያን ፡ ፈቶ ፡ ግብፃዊቱን ፡ ክሌዎፓትርን ፡ ማግባቱ ፡ እንደ ፡ ክሕደት ፡ ተቆጥሮ ፡ በሹማምቱም ፡ በመኳንንቱም ፡ በጦር ፡ አለቆቹም ፡ ይልቁንም ፡ የምዕራብ ፡ ገኘ ፡ በነበረው ፡ በአ

ውግስጦስ ፡ (እክታቭ) ፡ ዘንድ ፡ ንዴትንና ፡ ዛቻን ፡ አበረከተበት ፡ ይኸን ፡ ሁሉ ፡ የሚያውቁ ፡ ሮማ ፡ ያሉት ፡ ጥቂት ፡ ወዳጆቹ ፡ በቶሎ ፡ እስክንድርያን ፡ ትተህ ፡ ወደ ሮማ ፡ ብትመጣ ፡ ነገሩን ፡ ለማሻሻል ፡ የሚቻልበትን ፡ መንገድ ፡ ታገኛለህ ፡ እኛም በብዙ ፡ ረገድ ፡ እንረዳካለን ፡ ያልመጣህ ፡ እንደሆን ፡ ግን ፡ ትልቅ ፡ ችግር ፡ ይገጥምሃል ፡ ብለው ፡ ላኩበት ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ምን ፡ ይሆናል ፡ ኃይለኛይቱ ፡ ክሌምፓትር ፡ በፍቅር ፡ ገመድ ፡ አጅና ፡ እግሩን ፡ አስራ ፡ እንኳን ፡ ለብዙ ፡ ቀን ፡ ላንድ ፡ ሰዓት ፡ እንኳ ፡ ካጠገባ ፡ መለየት ፡ እንዳይችል ፡ አድርጋዋለች ። እርሱም ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ እንኳን ፡ ካንቺ ፡ ተለይቼ ፡ መኖር ፡ በፍጹም ፡ አልችልም ። ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ ካጠገብሽ ፡ ስለይ ፡ ልቤ ፡ ይሸበራል ፡ ይላት ፡ ነበር ። ምናልባት ፡ በእርግጥ ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ሌትዮዋ ፡ በካያ ፡ ቋንቋ ፡ የምትናገር ፡ የንግግርና ፡ የጭውውት ፡ ጣዕም ፡ የመልክ ፡ ውበት ፡ የደም ፡ ግባት ፡ ማናቸውም ፡ ተከናውኖ ፡ ከላይ ፡ የተሰጣት ፡ ሸ ፡ ዓመት ፡ ዕድሜ ፡ ያላት ፡ አዳኛን ፡ የተገናኝፈች ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ የሐር ፡ ልብስ ፡ የተምነሽነሽች ፡ በልማዝና ፡ በዕንቅ ፡ በወርቅና ፡ በፈርጥ ፡ የተንቁጠቁጠች ፡ ወጣት ፡ ንግሥት ፡ ስትሆን ፡ ከእንደዚህ ፡ ያለችው ፡ ወጥመድ ፡ ለመዳን ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። ከእንደዚህ ፡ ያለችው ፡ ወጥመድ ፡ የሚድን ፡ ልብ ፡ ሙሉ ፡ ገግና ፡ ከሆነው ፡ ዓለምን ፡ ካንቀጠቀጠው ፡ ከዩልዮስ ፡ ቁሣርና ፡ ከዚህ ፡ ከማርቆስ ፡ እንጠንዮስ ፡ የበለጠ ፡ የወታደርነት ፡ ግንባር ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ የፍቅር ፡ ጦርነትን ፡ ድል ፡ ለመምታት ፡ የሚችል ፡ ልብ ፡ ድፍን ፡ ገግና ፡ እንዲሆን ፡ ያስፈልጋል ። በማርቆስ ፡ ዘንድ ፡ ግን ፡ ኤፒኩር ፡ እንደሚለው ፡ መኖር ፡ ለደስታ ፡ ከሆነ ፡ ከክሌምፓትር ፡ መለየት ፡ ኅዘንን ፡ የሚያስከትል ፡ ከሆነ ፡ ገና ፡ ለኋላ ፡ ስም ፡ አይበጅም ፡ ተብሎ ፡ በደስታ ፡ ፈንታ ፡ እንዴት ፡ የኅዘንን ፡ መንገድ ፡ መከተል ፡ ይቻላል ? ።

ስለዚህ ፡ አንቷን ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ና ፡ ብለው ፡ የላኩበትን ፡ የወዳጆቹን ፡ ምክር ፡ ከመስማት ፡ ገርሮውን ፡ ጠቅጥቆ ፡ ከርሷ ፡ ጋራ ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ በተደንቀው ፡ በእስክንድርያ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ አዳኛውንና ፡ ደስታውን ፡ ዝም ፡ ብሎ ፡ ይፈጽም ፡ ገመረ ። በሥራውም ፡ ለሷ ፡ ደስ ፡ የሚያሰኘውን ፡ ነገር ፡ እየፈለገ ፡ ያገለግላት ፡ ገመር ። በልና ፡ ከሮማ ፡ የተላከም ፡ ጠቅላይ ፡ አዛዥ ፡ ሆኖ ፡ በመታየት ፡ ፈንታ ፡ እሷ ፡ የሾመችው ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ መሰለ ። እንዲያውም ፡ ወደ ፡ እስያ ፡ ዘምቶ ፡ ሲመለስ ፡ እንደ ፡ በላይ ፡ አለቃ ፡ እርሷን ፡ እዙፋኋ ፡ ላይ ፡ አስቀምጦ ፡ ግዳይ ፡ ይጥልላት ፡ ገመር ። ተማርከው ፡ የሚመጡትንም ፡ የእስያ ፡ ነገሥታት ፡ በሷ ፡ ዙፋን ፡ ፊት ፡ ተንበርክከው ፡ እጅ ፡ እየነሱ ፡ እንዲያልፉ ፡ ያስገድዳቸው ፡ ገመር ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ አርታባስድ ፡ የሚባለው ፡ በወርቅ ፡ ስንሰለት ፡ እንደ ፡ ታሰረ ፡ ተማርከ ፡ የመጣው ፡ የአርመን ፡ ንጉሥ ፡ ለግብፅ ፡ ንግሥት ፡ ለክሌምፓትር ፡ አልሰግድም ፡ በማለቱ ፡ ብዙ ፡ ሥቃይ ፡ ዓይቶ ፡ በመጨረሻው ፡ እንደ ፡ ተገደለ ፡ ተጽፏል ።

እንገዴህ ፡ ይህ ፡ ሁሉ ፡ ወሬ ፡ በሮማ ፡ ከተማ ፡ ከተሰማ ፡ በኋላ ፡ የሮማ ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ጦርነት ፡ እንዲያውጅበት ፡ ቀድሞጩ ፡ አውግስጦስ ፡ አላሰቦ ፡

ነበርና ፡ በዚሁ ፡ መሠረት ፡ በእንጦንዮስ ፡ ላይ ፡ ጦርነት ፡ ታወጀበት ። ለጦሩም ፡
 ዋናው ፡ አዛዥ ፡ ራሱ ፡ አውግስጦስ ፡ ሆኖ ፡ ጦሩን ፡ ከሮማና ፡ ከዙሪያው ፡
 ግዛት ፡ አስከትቶ ፡ ወደ ፡ ግሪክ ፡ አገር ፡ ጉዞውን ፡ ገመረ ። እንጦንዮስና ፡
 ክሌዎፓትርም ፡ ይኸን ፡ የመጣውን ፡ ጦር ፡ እንዴት ፡ እንደሚመክቱ ፡ ሲያወጡ ፡
 ሲያወርዱ ፡ ስንብተው ፡ በመጨረሻ ፡ በዋጅ ፡ ጦራቸውን ፡ አስከትተው ፡ በአክቲ
 ዩም ፡ (ግሪክ) ፡ ይጠበቁ ፡ ገመር ። በዚህም ፡ ጊዜ ፡ ሴቷ ፡ ክሌዎፓትር ፡ እን
 ዳንድ ፡ የጦር ፡ አዛዥ ፡ በግብፃውያንና ፡ በሮማውያን ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ መካ
 ከል ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ እያለች ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ የጦር ፡ ሹማምንቶቹን ፡
 አስከ ፡ ድንኳኗ ፡ ድረስ ፡ እየጠራች ፡ የጦር ፡ መላና ፡ ድርጅት ፡ ታስጠና ፡
 ነበር ። በወዳጅዋና ፡ በአክታሽ ፡ አውግስጦስ ፡ መካከል ፡ የተነሣውም ፡ ይህ ፡
 ጦርነት ፡ እርሷ ፡ ዓለምን ፡ ለመግዛት ፡ በቀደችበት ፡ ምክንያት ፡ መሆኑን ፡ ስለ
 ምታውቀው ፡ የግብፅ ፡ የጦር ፡ ሠራዊትና ፡ መርከብ ፡ ከላይ ፡ ከባቶቿ ፡ ሲያያዝ ፡
 የመጣውም ፡ የግብፅ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ገንዘብ ፡ ለዚህ ፡ አሁን ፡ ለሚደረገው ፡
 ጦርነት ፡ እንዲያገለግል ፡ አድርጋ ፡ ነበር ። እንጦንዮስም ፡ ከጥንት ፡ ገምሮ ፡ ዩል
 ዮስ ፡ ቄሳር ፡ በዋለበት ፡ ጦርነት ፡ አብሮ ፡ የዋለ ፡ የታወቀ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡
 ነውና ፡ በበኩሉ ፡ እንደዚሁ ፡ ከርሱ ፡ ጋራ ፡ ያሉትን ፡ የሮማውያንንና ፡ በርሱ ፡
 ውስጥ ፡ የሚታዘዙትን ፡ የምሥራቃውያንን ፡ ነገሥታት ፡ ጦር ፡ ይዞ ፡ ከክሌዎፓ
 ትር ፡ ጋራ ፡ ሆኖ ፡ በአውግስጦስና ፡ በምክትሉ ፡ በአግሪኦ ፡ እየታዘዘ ፡ ከሮማ ፡
 የመጣውን ፡ ጦር ፡ ለመመለስ ፡ ታጠቀ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ በሠላሳ ፡ አንደኛው ፡ ዓመት ፡
 ላይ ፡ ከሮማ ፡ የተነሣው ፡ ጦር ፡ በዚሁ ፡ አክቲዩም ፡ በተባለው ፡ ስፍራ ፡ ደርሶ ፡
 መርከቦኛው ፡ ከመርከቦኛው ፡ አግረኛው ፡ ከአግረኛው ፡ ጋራ ፡ ጦርነት ፡ ተጋጠ
 መና ፡ ክፉኛ ፡ ይዋጋ ፡ ገመር ። በመካከሉ ፡ ከእንጦንዮስና ፡ ከክሌዎፓትር ፡ ወገን ፡
 ያለው ፡ ጦርና ፡ መርከብ ፡ ክፉኛ ፡ ስለ ፡ ተመታና ፡ ስለ ፡ ላላ ፡ የጠላት ፡ ጦር ፡
 እየገፋ ፡ ይጠጋ ፡ ገመር ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ መገመሪያ ፡ ክሌዎፓትር ፡ ቀጥሎ ፡
 እንጦንዮስም ፡ ወታደራቸው ፡ ጨርሶ ፡ ሳያልቅ ፡ የተረፈውን ፡ ጦር ፡ ይዘው ፡ ወደ ፡
 ክሌዎፓትር ፡ ከተማ ፡ ወደ ፡ አስክንድርያ ፡ ሸሽተው ፡ ሲሄዱ ፡ ጦራቸውም ፡ ፈርሶ ፡
 እነሱን ፡ ይከተል ፡ ገመር ። አውግስጦስም ፡ እግር ፡ በእግር ፡ እየተከታተለ ፡
 በአስክንድርያ ፡ ደረሰባቸውና ፡ በዚያም ፡ ከሰ ፡ ይወጋቸው ፡ ገመር ። በዚህ ፡
 ጊዜ ፡ እንጦንዮስ ፡ ተስፋ ፡ በቁረጠ ፡ ጉልበት ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በርትቶ ፡ ቢዋጋ ፡
 ውጊያውና ፡ መከላከሉ ፡ ከንቱ ፡ ሆኖ ፡ የሚግረክበት ፡ ጊዜ ፡ አንደ ፡ ቀረብ ፡
 ተረዳው ። ደጋግሞ ፡ ከተዋጋና ፡ ድል ፡ ማግኘትን ፡ ወይም ፡ ማምለጫ ፡ ጊዜና ፡
 ስፍራ ፡ አጥቶ ፡ በፍጹም ፡ ተስፋ ፡ በቁረጠ ፡ ጊዜ ፡ አጠገቡ ፡ የቆመውን ፡ አገ
 ልጋዩን ፡ ጠራና ፡ በዚህ ፡ በያዝኸው ፡ ሰይፍ ፡ ውጋና ፡ ግደለኝ ፡ ብሎ ፡ አዘ
 ዘው ። አገልጋዩ ፡ ገን ፡ ሀይኔ ፡ አያየ ፡ ጌታዬን ፡ ከመግደል ፡ ራሴን ፡ በገድል ፡
 ይሻለኛል ፡ ብሎ ፡ ራሱን ፡ በሰይፍ ፡ ወግቶ ፡ ገደለና ፡ እንጦንዮስ ፡ ፊት ፡ ወደቀ ።

ይኸን ፡ ካየ ፡ በኋላ ፡ እንጠንዮስም ፡ በጨቤ ፡ ራሱን ፡ ክፋኛ ፡ ወግቶ ፡ ወደቀ ።
 ነገር ፡ ግን ፡ ሰውየው ፡ አክለ ፡ ግዙፍ ፡ ነበርና ፡ ነፍሱ ፡ ከሥጋው ፡ ሳትለይ ፡
 ብዙ ፡ ጊዜ ፡ እያቃሰተ ፡ ቁየ ። ወዲያው ፡ ለቆሙት ፡ ታማኞቹ ፡ ወደ ፡ ክሌዎፓ
 ትር ፡ ውሰዱኝና ፡ ነፍሴ ፡ ሰትወጣ ፡ ፩ ፡ ጊዜ ፡ ልያት ፡ ብሎ ፡ ለመናቸው ።
 እነሱም ፡ እሺ ፡ ብለው ፡ የሳንሳ ፡ ይዘው ፡ ወዳለችበት ፡ አዳራሽ ፡ ወስደው ፡
 ሰወጡ ። እርሷም ፡ በዚህ ፡ በደረሰባት ፡ ነገር ፡ ተሸብራ ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ የምታ
 ደርገውን ፡ ስታወጣ ፡ ስታወርድ ፡ በመከከሉ ፡ እንጠንዮስን ፡ ታቅፈው ፡ ሲያመጡት ፡
 ባየች ፡ ጊዜ ፡ ደንግጣ ፡ ተቀበለኝቸው ፡ እርሱም ፡ «እወድሻለሁ» ፡ የሚል ፡ የመ
 ጨረሻ ፡ አንዲት ፡ ቃሉን ፡ ከተናገረ ፡ በኋላ ፡ በክንዲ ፡ ላይ ፡ እንዳለ ፡ አንገቱን ፡
 ቀለሰና ፡ ነፍሱ ፡ ከሥጋው ፡ ተለያየች ፡ እርሷም ፡ ተንሰቅስቃ ፡ አለቀሰችለት ።

ይኸ ፡ ሁሉ ፡ ከሆነ ፡ በኋላ ፡ ክሌዎፓትር ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ በእንጠንዮስ ፡
 ጊዜ ፡ ካሰቧና ፡ ከምኞቷ ፡ አብዛኛው ፡ እንደ ፡ ተራጸመ ፡ ብትቁጥረው ፡ የዓለም ፡
 ንግሥት ፡ የመበል ፡ ምኞቷ ፡ በሙሉ ፡ አልተከናወነላትም ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡
 ክሌዎፓትር ፡ አውግስጦስን ፡ እንዳለፋት ፡ ወዳጆቿ ፡ መሣሪያ ፡ ለማድረግ ፡ ሳት
 ከጅል ፡ አልቀረችም ፡ እሷና ፡ አውግስጦስም ፡ ለጊዜው ፡ ወረቀት ፡ መላላክ ፡
 ዠምረው ፡ ነበር ። እርሱም ፡ እርሷ ፡ አለችበት ፡ ድረስ ፡ ሄዶ ፡ አይቷታል ፡ ይባ
 ላል ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ክሌዎፓትር ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ የአውግስጦስን ፡ ጥብቅነት ፡
 ተመልክታ ፡ በሌላው ፡ ወገን ፡ የሕይወቷን ፡ ፍቅር ፡ በአንቷን ፡ ፍቅር ፡ ለመደ
 ምደም ፡ በማሰብ ፡ በዚህም ፡ ላይ ፡ አውግስጦስ ፡ ለክፍ ፡ እንጂ ፡ ለደግ ፡ ነገር ፤
 እንደማይፈልጋት ፡ ይልቅንም ፡ በምርኮኛነት ፡ ይዘ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ እንደሚወስዳት ፡
 በመገመት ፡ በዚያ ፡ ሰዓት ፡ ማንም ፡ በሆነ ፡ እኔን ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ በምርኮ
 ኛነት ፡ ሊደሰት ፡ አይችልም ፡ እያለች ፡ ይኸንኑ ፡ ቃል ፡ እየደጋገመች ፡ አጠገቧ ፡
 ላሉት ፡ ትናገር ፡ ዠመር ፡ ይባላል ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የግብፅን ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ አልግዝና ፡ ወርቅ ፡ ብርና ፡ ጌጥ ፡
 ከቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ አሰጥታ ፡ በሕይወቷ ፡ ለመቃብሯ ፡ እንዲሆን ፡ ወዳገራቸው ፡
 ሕንፃ ፡ ወሰደችና ፡ እሷም ፡ አብራ ፡ በዚያው ፡ ተቀመጠች ። አሰቧም ፡ አውግስጦስ ፡
 በርሷና ፡ በዚህ ፡ ሀብት ፡ እንዳይጠቀም ፡ አብሮ ፡ ለመቃጠል ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡
 ይኸን ፡ እንዳታደርግ ፡ አጠገቧ ፡ ያሉት ፡ እየከለከሉ ፡ አስቸገሯት ። ፩ ፡ ጊዜ ፡ ሰይፍ ፡
 አንሥታ ፡ ሆዴን ፡ ወግታ ፡ ልትሞት ፡ ስትል ፡ አንድ ፡ ወታደር ፡ ሩጠ ፡ ቀምቶ ፡ አስጣ
 ላት ። በሆንም ፡ ራሷን ፡ ከመግደል ፡ አላቋረጠችምና ፡ በመጨረሻ ፡ መርዝ ፡ ያለው ፡
 እባብ ፡ ክንዲን ፡ አስነክሳ ፡ እንደ ፡ ሌሎቹም ፡ አተራረክ ፡ መርዝ ፡ ጠጥታ ፡ በተወለ
 ደች ፡ በጠገ ፡ ማመቷ ፡ ያፍላዋን ፡ ዘመንና ፡ ምኞቷን ፡ በሙሉ ፡ ሳትፈጽም ፡ ሞተች ።
 ራሷን ፡ በመርዝ ፡ ከመግደሏ ፡ በሬት ፡ ለአውግስጦስ ፡ ራሳዬን ፡ እምወደው ፡ አንቷን ፡
 አጠገብ ፡ እንድታስቀብረኝ ፡ በጥብቅ ፡ እለምንካለሁ ፡ የሚል ፡ አንድ ፡ ደብዳቤ ፡
 ልካበት ፡ ነበር ። ደብዳቤው ፡ እንደ ፡ ደረሰው ፡ አውግስጦስ ፡ በሕይወቷ ፡ ለመድረስ ፡
 በሩጫ ፡ ወዳለችበት ፡ ክፍል ፡ ቢገባ ፡ ገና ፡ አስቀደሞ ፡ ሞታ ፡ እወርቅ ፡ አልጋ ፡ ላይ ፡

በወርቅና፣ በሐር፣ የተጠለፈውን፣ ልብሷን፣ እንደ፣ ተከናኖች፣ ተኝታ፣ የሚወዷት፣ አሸከሮቻና፣ ደንገጡሮቹ፣ አልጋውን፣ ከበው፣ እንባ፣ በእንባ፣ እየተራጩ፣ ሲያለቀሱ፣ ደረሰ፣ ሳይታሰብ፣ ሕይወቷን፣ በገዛ፣ እጅዋ፣ ስለ፣ ቁረጠችው፣ አውግስጦስ፣ እንዳለፉት፣ ወገኖቹ፣ እንደ፣ ቁሳርና፣ እንደ፣ እንጦንዮስ፣ በፍቅር፣ ተሸንፎ፣ ወዳጅ፣ ያደርጋት፣ እንደ፣ ሆነ፣ ወይም፣ ልቡን፣ አጽንቶ፣ በምርኮኛነት፣ ሮማ፣ ይወስዳት፣ እንደ፣ ሆነ፣ በሁለቱም፣ ወገን፣ በትክክል፣ አልታወቀም ።

ም ፅ ሬ ፍ ፡ ፵፫ ።

የሮማ ፡ መንግሥትና ፡ የመርዌ ፡ (ኢትዮጵያ) ፡ መንግሥት ፡
ጦርነትና ፡ የሰላም ፡ ግንኙነት ።

በዚህ ፡ ባለፈው ፡ በተመለከትነው ፡ ዓይነት ፡ የሮማ ፡ ታላላቅ ፡ መሪዎች ፡ ፖምፒይ ፡ ፊልፊ ፡ የልዩስ ፡ ቄሣር ፣ ማርክስ ፣ እንጦንዮስ ፣ ብሩቱስ ፡ ሲሞቱ ፡ የቀረ ፡ ዋነኛ ፡ ሰው ። አውግስጦስ ፡ ስለሆነ ፡ ለሮማ ፡ መንግሥት ፡ የበላይ ፡ መሪነቱን ፡ ብቻውን ፡ ያዘ ።

አውግስጦስ ፡ የክሌዎፓትርንና ፡ የእንጦንዮስን ፡ አሳብ ፡ አፍርሶ ፡ እነሱን ፡ ከጠፋና ፡ የግብፅን ፡ ግዛት ፡ በትክክል ፡ በሮማ ፡ መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ ካደረገ ፡ በኋላ ፡ አሳቡን ፡ ከግብፅ ፡ መንግሥት ፡ በስተደቡብ ፡ ወዳለው ፡ ወደመርዌ ፡ መንግሥት ፡ አቀና ።

ስትራቦን ፡ የሚባለው ፡ እንደጻፈው ፡ አውግስጦስ ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ በነበረበት ጊዜ ፡ የመርዌን ፡ ግዛት ፡ ከግብፅ ፡ አገናኝቶ ፡ ለሮማ ፡ ለማስገዛት ፡ ሲል ፡ ኮርኔሊዎስ ፡ ካዩስ ፡ የሚባለውን ፡ የጦር ፡ አለቃውን ፡ ላከው ። እርሱም ፡ በላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ በቴብ አድርጎ ፡ እስከ ፡ ፊላይ ፡ በውጊያ ፡ ብዙ ፡ አውራጃ ፡ አስገበረ ።

በዚህ ፡ ዘመን ፡ ከቀድሞዎቹ ፡ ሕንደክኖችና ፡ የመርዌ ፡ ነገሥታት ፡ የወረደችው ፡ ጂኖዬቱ ፡ ሕንደክኖ ፡ የምትባለው ፡ በዙፋኑ ፡ ተቀምጧለች ። እርሷም ፡ ሮማዊው ፡ ጸሐፊ ፡ እንደመሰከረላት ፡ ከወንድ ፡ መሪ ፡ የማታንስ ፡ ጎብዝ ፡ ንግሥት ፡ ነበረች ። ቀደም ፡ ብለው ፡ ሮማውያኖች ፡ የርሷ ፡ ግዛት ፡ በሆነው ፡ በፊላይ ፡ በኤሌፋንቲን ፡ በሲዬን ፡ ተመሥርተው ፡ ለጌታቸው ፡ ለአውግስጦስ ፡ ሐውልትና ፡ ምስል ፡ እስከ ፡ መሥራት ፡ ደርሰው ፡ ኖሮ ፡ ከንግሥት ፡ ሕንደክኖ ፡ የተላኩት ፡ ወታደሮች ፡ ከሮማውያኖቹ ፣ ጋር ፡ ተዋግተው ፡ ከኤሌፋንቲንና ፡ ከፊላይ ፡ በጦርነት ፡ አስወጧቸው ። ለአውግስጦስ ፡ ተሠርቶ ፡ የነበረውንም ፡ ሐውልት ፡ አፈራረሱት ።

የዚህን ፡ ወሬ ፡ ከአውግስጦስ ፡ በታች ፡ ግብፅን ፡ የሚያስተዳድረው ፡ ካዩስ ፡ ፔትሮኒዩስ ፡ የሚባለው ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ራሱ ፡ ጦሩን ፡ ከግብፅ ፡ ይዞ ፡ መጥቶ ፡ ከኢትዮጵያውያኑ ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡ መልሶ ፡ ከላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ አስወጥቶ ፡ እስከ ፡ ናፓታ ፡ አደረሳቸው ።

ይህቹ ፡ ናፓታ ፡ የተባሉት ፡ ከተማ ፡ ጥንት ፡ በነገያንኪ ፡ ዘመን ፡ ዋነኛ ፡ መናገሻ ፡ ከተማ ፡ የነበረች ፡ አሁን ፡ በንግሥቲቱ ፡ ልጅ ፡ የምትተዳደር ፡ ናት ። ፔትሮንዩስ ፡